

SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA

KATEHETSKO PASTORALNA ŠOLA

ŠKOFIJA KOPER

Irena Andlovec

POSLANSTVO ŽENSKE V STARI IN NOVI ZAVEZI

ZAKLJUČNA NALOGA

Mentorica: dr. Terezija Večko

Vipava, 2020

KAZALO

UVOD	1
1 ŽENE OČAKOV	5
1.1 SARA, ABRAHAMOVA ŽENA	5
1.2 REBEKA, IZAKOVA ŽENA	7
1.3 RAHELA, JAKOBOVA ŽENA	10
1.4 SKUPNA PODOBA SARE, REBEKE IN RAHELE	11
2 TUJKE	12
2.1 TAMARA	12
2.2 RAHABA	13
2.3 RUTA	15
2.4 SKUPNA PODOBA TAMARE, RAHABE IN RUTE	17
3 REŠITELJICE IZRAELSKEGA LJUDSTVA	19
3.1 PREROKINJA DEBORA	19
3.2 KRALJICA ESTERA	20
3.3 VDOVA JUDITA	23
3.4 SKUPNO POSLANSTVO DEBORE, ESTERE IN JUDITE	27
4 SOBLIKOVALKE ČLOVEŠKE ZGODOVINE	29
4.1 ELIZABETA, MATI JANEZA KRSTNIKA	29
4.2 MARIJA, JEZUSOVA MATI	30
4.3 MARIJA MAGDALENA	34
4.4 SKUPNA PODOBA SOBLIKOVALK ČLOVEŠTVA	36
ZAKLJUČEK	37
UPORABLJENA LITERATURA	40

UVOD

Poleg pomembnih moških so izjemno vlogo v zgodovini izraelskega ljudstva odigrale tudi nekatere ženske, ki so opisane v Svetem pismu. V tej nalogi želim predstaviti poslanstvo ženske v Stari in Novi zavezi skozi like nekaterih žensk, ki so pomembno zaznamovale zgodovino izvoljenega ljudstva in vsega človeštva. Predstavila bom ženske, ki so se me s svojim poslanstvom najbolj dotaknile. V stari zavezi so to Sara: Abrahamova žena in Izakova mati, Rebeka: Izakova žena in Jakobova mati, Rahela: Jakobova žena in Jožefova ter Benjaminova mati, ter Tamara, Rahaba in Ruta: vse tri tujke, ki so v Jezusovem rodovniku posebej imenovane (Mt 1,1–17). Te ženske so posebej izpostavljene kot matere izvoljenega ljudstva, Debora, Estera in Judita pa so odigrale pomembno vlogo kot rešiteljice izvoljenega ljudstva.

V Novi zavezi so posebej izpostavljene Elizabeta, mati Janeza Krstnika, ki je naredila prehod iz Stare v Novo zavezo, ter Marija, Jezusova mati, ženska, ki je odigrala najpomembnejšo vlogo v zgodovini človeštva, saj je s svojo privolitvijo v božji načrt obrnila tok zgodovine celotnega človeštva, ter Marija Magdalena, ženska, ki je vdano sledila in služila Jezusu ter je bila prva, ki se ji je Vstali prikazal.

Ob branju Svetega pisma dobimo vtis, da so izraelsko zgodovino oblikovali predvsem moški: Abraham, oče narodov, Jakob, blagoslovljen od Boga, Mojzes, rešitelj izraelskega ljudstva iz Egipta, David, kralj, ki je ustanovil mogočno kraljestvo, in mnogi drugi. Ob teh pomembnih moških izraelske zgodovine so bile soustvarjalke novega rodu tudi njihove ženske; žene, dekle, priležnice ..., ki imajo v svetopisemskih besedilih na prvi pogled podrejeno vlogo, vendar je ob natančnem prebiranju njihovih opisov razvidno, da so v starem Izraelu ženske zavzemale pomemben družbeni položaj in so bile aktivne sooblikovalke izraelske zgodovine.

Za izraelsko družbo v stari zavezi je značilna patriarhalna ureditev (rodovne družine, mnogoženstvo, priležništvo, sužnji ...). Po izraelskih zakonih so imeli samo moški polnopravni status, moški so skrbeli za ženske in otroke, bili so odgovorni za njihova dejanja, skrbeli so za živino in ostalo imetje. Oče je bil na čelu družine, ta je predstavljala osnovno družbeno enoto.

Za dom se v Svetem pismu večinoma uporablja izraz »hiša očeta« (prim. 1 Mz 46,31; 2 Sam 16,3), se pa na nekaterih mestih uporabi tudi izraz »materina hiša« (prim. 1 Mz 24,28; Rut 1,8), kar nakazuje, da je ženska kot mati imela enakovreden položaj očetu, ki je sicer predstavljal glavo družine.

Izraelska družina je bila patriarhalno urejena in je obsegala veliko članov, poleg očeta, še mater, pogosto več mater, sinove, hčere, stare starše, ostale sorodnike, služabnike, dekle, priležnice ...

Avtoriteto v družini je predstavljal oče, posebej pomembni pa so bili sinovi, saj sta se po njih prenašala rod in družinsko ime, hčere so imele podrejeno vlogo, dokler jih niso poročili. Oče je imel oblast nad življenjem hčere, on je določil, komu jo bo dal v zakon, lahko jo je prodal za sužnjo ali pa jo oddal za spolno zadovoljstvo drugim moškim. Vendar so hčere le imele nekaj pravic; če ni bilo sinov, so lahko podedovale očetovo imetje.

Devištvo pred poroko je bilo zelo pomembno in je predstavljal pogoj za zakon. Če je bila dekletu dokazana izguba deviškosti, ji je bila določena smrtna kazen s kamenjanjem. Če je moški ugrabil devico, ki ni bila zaročena, se je moral z njo poročiti in očetu plačati 50 šeklov srebra, od nje se ni smel ločiti. Posilstvo zaročene device je veljalo za hud zločin, za posiljevalca je bila predpisana smrtna kazen. Ženska je morala v zakon priti kot devica, kar je možu zagotavljalo, da bo pripadala samo njemu in da bo poskrbela za nadaljevanje njegovega rodu.

Izraelci samskosti in deviškega življenja v zreli dobi niso odobraval, saj sta jim zakon in rojstvo potomcev pomenila eksistencialno potrebo.

Potomstvo je veljalo za blagoslov, dan od Boga. Neporočenost in nerodovitnost sta bili sramotni.

S poroko je ženska prešla iz očetove pod moževo oblast. Svobodo in pravice je imela le v okviru moževe avtoritete, poleg otrok in sužnjev je tudi ona spadala k moževemu imetju. Po Postavi naj bi mož imel samo eno ženo, vendar so si izraelski moški, zaradi neplodnosti prve žene ali zaradi potrebe po čim večjem številu sinov, jemali več žena. Prakticiral se je tudi leviratski zakon (lat. levir – svak). Če je mož umrl in za seboj ni pustil moških potomcev, je bil pokojnikov brat dolžan poročiti vdovo – bratovo ženo. Sin, rojen v tem drugem zakonu, je pomenil nadaljevanje pokojnikovega rodu in je podedoval njegovo premoženje.

Pravico do ločitve je imel samo mož.

V izraelski družbi so bile dopustne tudi prostitutke, ki so bile sicer zaničevane in so veljale za sramoto, vendar moški ni bil kaznovan, če se je posluževal njihovih uslug.

S poroko so žene dobile nalogo, da so rodile otroke in skrbele za družino. Ko je žena postala mati, je v družini pridobila precejšnjo veljavo, bila je cenjena in postavljena v središče družinskega življenja. Enako kot do očeta se je poslušnost in spoštovanje zahtevalo tudi do matere. Mati je bila nosilka vzgoje otrok, tudi verske vzgoje, odnosa do Boga, s tem je bila kot učiteljica otrok spoštovana in postavljena v enakopraven položaj očetu, imela je enako avtoriteto, kot jo je imel oče.

Položaj nerodovitne ženske je bil negotov, saj je neplodnost ogrožala njen status žene. Nerodovitnost je v izraelski družbi veljala za sramotno in so jo imeli za Božjo kazen, ženska je bila s tem ob čast, ki ji jo je zagotavljalo materinstvo.

Tudi položaj vdov je bil negotov, saj so te po smrti moža ostale brez varnosti in zaščite. Pogosto so z njimi grdo ravnali. Da si je zagotovila varnost, se je vdova pogosto poslužila leviratskega zakona. Če pokojni mož ni imel bratov, pa je bil njen položaj brezizhoden.

Vendar ženske v izraelski družbi niso bile samo žene, matere in gospodinje, aktivne so bile tudi v družbenem in političnem življenju. Nekatere ženske so imele močan in odločilen vpliv v političnih in vojaških zadevah Izraelcev. Ko so Izraelci zaupali v Boga in izpolnjevali njegove zapovedi, so bili varovani in so živeli v miru in sožitju s sosednjimi ljudstvi. Ko niso upoštevali božjih zapovedi, ko so častili tuje bogove in so delali, kar je bilo hudo v Gospodovih očeh, so bili preizkušani, močnejša ljudstva so jih napadala, mogočni vladarji so jih hoteli pokončati. V takih situacijah so v ospredje stopile izraelske ženske, ki so z odločnostjo, premišljeno vojaško strategijo ali samo s svojo lepoto in očarljivostjo rešile svoje ljudstvo pred pogubo. Med ženskami, ki so odigrale izjemno vlogo pri rešitvi izraelskega ljudstva, so bile tudi prerokinja Debora, kraljica Estera in vdova Judita.

V nadaljevanju naloge bom predstavila nekaj žensk, ki imajo v Svetem pismu poseben pomen. To so žene očakov Abrahama, Izaka in Jakoba: Sara, Rebeka in Rahela. Tri tujke, ki so po božjem načrtu postale izraelske matere in se je po njih

nadaljeval rod izvoljenega ljudstva: Tamara, Rahaba in Ruta. Tri ženske, ki so bile rešiteljice izraelskega ljudstva pred pogubo: Debora, Estera in Judita. Ter tri ženske, ki jih opisujejo evangelisti in so naredile prehod iz izraelske zgodovine v zgodovino vsega človeštva: Elizabeta – mati Janeza Krstnika, Marija – Jezusova mati in Marija Magdalena.

1 ŽENE OČAKOV

1.1 SARA, ABRAHAMOVA ŽENA

V Svetem pismu je Sara opisana v Prvi Mojzesovi knjigi. Je druga ženska, ki jo omenja Sveto pismo, pred njo je le Eva. Igra pomembno vlogo v zgodovini odrešenja, čeprav je v začetku podvomila v Božji načrt.

Saraja, kot jo imenuje Sveto pismo v začetku, je bila Abramova žena, ki je z njim in njegovo družino prišla v Kanaan iz Ura Kaldejcev. Naselili so se v Haranu. Sveto pismo posebej poudarja, da Saraja ni imela otrok, saj je bila nerodovitna. Posebej pa poudarja tudi, da je bila zelo lepa.

Ker je v Kanaanu nastala lakota, je Abram z družino odšel v Egipt. Ko se je približal Egiptu, se je zbal, da se bodo Egipčani polastili njegove zelo lepe žene, njega pa ubili, zato je rekel ženi Saraji *»Glej, vem, da si lepa ženska. Ko te bodo Egipčani videli in rekli: to je njegova žena, bodo mene ubili, tebe pa pustili pri življenju. Reci, prosim, da si moja sestra, da se mi bo dobro godilo zaradi tebe in bom po tvoji zaslugi ostal živ«* (1 Mz 12, 11–13). Egipčani so občudovali Sarajino lepoto in misleč, da je Abramova sestra, so jo odpeljali v faraonov harem. Zaradi nje je faraon lepo ravnal z Abramom, podaril mu je drobnico in govedo, osle, hlapce in dekle, oslice in kamele. Gospod pa je, pri tej prevari, Sarajo obvaroval in posegel vmes tako, da je udaril faraona in njegovo hišo s hudimi nadlogami. Ob tem je faraon spoznal, da ga je Abram prevaral, poklical ga je in mu rekel: *»Kako si mi mogel to storiti? Zakaj mi nisi povedal, da je to tvoja žena? Zakaj si rekel, da je tvoja sestra, da sem si jo vzela za ženo? Glej, tu imaš zdaj svojo ženo, vzemi jo in pojdi!«* (1Mz 12, 18–19). In Abram je z velikim premoženjem, ki ga je pridobil v Egiptu, skupaj z ženo Sarajo odšel nazaj v Kanaan. Gospod pa je Abrama blagoslovil in mu dal v last vso deželo ter mu obljubil, da bo njegovega potomstva toliko, kot je zvezd na nebu.

Abramu in Saraji je bilo zelo hudo, ker nista imela potomcev. Saraja je Gospodovo obljubo razumela po človeško, zato je Abramom rekla: *»Glej, Gospod mi ni dal, da bi rodila. Pojdi k moji dekli! Mogoče bom po njej dobila otroka«* (1 Mz 16, 2). Abram je poslušal Sarajo in šel k njeni egiptovski dekli Hagari in ta je

spočela. Ko pa je videla, da je spočela, se je prevzela in postala domišljava ter je začela zaničevati gospodarico. Saraja je Abrammu tožila in ga krivila, da jo dekla zaničuje. Abram pa se v to ni želel vpletati, zato ji je rekel: *»Glej, tvoja dekla je v tvoji roki; naredi z njo, kar se ti zdi prav!«* (1 Mz 16, 6). Tedaj je začela Saraja z njo zelo grdo ravnati. Gospod pa je Hagaru blagoslovil in ji obljubil, da bo silno namnožil njeno potomstvo in Hagara je Abrammu rodila sina Izmaela (kar pomeni: Bog sliši).

Ko je bil Abram star devetindevetdeset let, je Gospod z njim in z njegovimi potomci sklenil večno zavezo in mu zagotovil, da bo on njihov Bog, Abrama je imenoval Abraham, ker ga je postavil za očeta množici narodov, Sarajo pa je imenoval Sara (v hebrejščini pomeni gospa, princesa ali plemkinja). Bog mu je zagotovil, da bo tudi Sara blagoslovil in mu dal sina tudi od nje. Ko je Abraham podvomil, da bi mu devetdesetletna Sara lahko dala sina, mu je Bog odgovoril, da mu bo njegova žena Sara čez eno leto rodila sina in naj mu da ime Izak, zavezo bo sklenil z njim, ne z Izmaelom.

Gospod je po treh odposlancih obiskal Abrahama na njegovem domu, ta jih je zelo spoštljivo sprejel in jih pogostil in Gospod je Abrahamu povedal, da se bo čez leto dni vrnil k njemu in njegova žena Sara bo imela sina. Sara pa je poslušala za vhodom v šotor in ko je to slišala, se je sama pri sebi zasmejala in podvomila v to napoved, saj je bila že zelo stara in nezmožna zanositi.

Sara je spočela in rodila Abrahamu sina, tako kot je Bog napovedal. Abraham je svojemu sinu, ki mu ga je rodila Sara, dal ime Izak. Sara je bila zelo ponosna na to, da je v svoji starosti Abrahamu rodila sina.

Ko je Sara imela svojega sina, je bila na Hagarinega sina Izmaela, ki je bil prevzetan, ljubosumna, rekla je Abrahamu: *»Naženi to deklo in njenega sina! Kajti sin te dekle ne sme dedovati skupaj z mojim sinom Izakom«* (1 Mz 21, 10). Abrahamu to ni bilo pogodu, Bog pa mu je rekel: *»Naj ti ne bo žal ne dečka ne dekle! Poslušaj Saro, kar koli ti poreče! Kajti po Izaku se ti bo imenovalo potomstvo. A tudi iz deklinega sina bom naredil narod, kajti tvoj potomec je«* (1 Mz 21, 12–13).

Sveto pismo navaja, da je Sarino življenje trajalo sto sedemindvajset let. Potem je umrla v Kirjat Arbi, to je v Hebronu v kanaanski deželi. Njen pogreb je eden prvih, ki ga omenja Sveto pismo. Pokopana je v »Grobnici patriarhov« in izročilo pravi, da so poleg nje tam pokopani tudi Abraham, Izak, Rebeka, Jakob in Lea.

Sara ima pomembno vlogo v zgodovini odrešenja, saj je prva mati izvoljenega ljudstva, iz katerega izhaja naš Odrešenik Jezus Kristus. Sara v začetku ni zaupala Božji moči, zato je ravnala po človeškem razumu in je Abrahamu predlagala načrt, po katerem bi dobil obljubljenega sina. Ta načrt pa se je kasneje izkazal za napako, vendar je Bog to napako obrnil v dobro, saj je tudi Izmaela blagoslovil in iz njega napravil velik narod.

Zgodba Sare in Abrahama je zgodba o zaupanju v Božje obljube in v Božjo vsemogočnost. Abraham je od začetka sledil Gospodu in mu zaupal, čeprav je v nekaterih situacijah ravnal kot strahopetec. V pripovedi o darovanju Izaka pa Abrahama spoznamo kot človeka vere, ki je pripravljen izpolniti Božjo zahtevo, čeprav se zdi kruta.

Sara pa je ravnala po človeško, na Božje obljube se je odzivala po svoji pameti in ne z vero in zaupanjem v Gospodovo vsemogočnost. Gospod pa je posledice Sarinih dejanj popravil tako, da jih je vedno usmeril v dobro. Kljub temu je Sara opisana kot močna žena in po izpolnitvi Božje obljube tudi kot žena vere, kot mati izvoljenega ljudstva.

1.2 REBEKA, IZAKOVA ŽENA

V Svetem pismu je lik Rebeke, Izakove žene, opisan v Prvi Mojzesovi knjigi od 24. do 28. poglavja.

Abraham, Izakov oče, je želel, da bi sin imel ženo iz svoje rodbine, zato je naročil upravitelju svojega premoženja, naj gre iz kanaanske dežele v njegovo deželo, v Mezopotamijo, k njegovemu sorodstvu in tam izbere ženo za sina Izaka.

Upravitelj je odšel v Mezopotamijo, v Nahorjevo mesto. S seboj je vzel deset kamel in vseh vrst dragocenega blaga. Ko je prispel pred mesto, se je ustavil pri vodnjaku, da bi se kamele spočile. Prišel je moliti k Abrahamovemu Bogu in ga

prositi, naj mu da znamenje, po katerem bo spoznal, katero dekle je določil za ženo Abrahamovemu sinu. Tedaj je k vodnjaku prišla Rebeka, ki je bila zelo lepega videza in še devica. Bila je hči Betuela, sina Milke, žene Abrahamovega brata Nehorja. Upravitelju in kamelam je dala piti. Po tem dejanju je upravitelj spoznal, da je Bog Rebeko določil za ženo Izaku. Šel je k njeni družini in se dogovoril za ženitev, z blagoslovom družine je Rebeko odpeljal v kanaansko deželo. Izak je Rebeko vzel za ženo. Sveto pismo posebej navaja, da je Izak Rebeko ljubil in se ob njej potolažil po materini smrti. Po Abrahamovi smrti je Bog Izaka blagoslovil.

Rebeka je bila nerodovitna, zato je Izak prosil Gospoda za ženo in Rebeka je spočela dvojčka. Ko sta se otroka pehala v njenem telesu, je tožila k Gospodu in *“Gospod ji je rekel: Dva naroda sta v tvojem telesu, dve ljudstvi so bosta ločili iz tvojega naročja. Eno bo močnejše od drugega in starejše bo služilo mlajšemu”* (1 Mz 25, 23–24).

Rebeka je rodila dvojčka, prvi je na svet prišel Ezav, bil je rdečkast in ves poraščen, potem je prišel na svet njegov brat Jakob, ki je z roko trdno držal Ezava za peto. Dečka sta rastla in Ezav je postal izkušen lovec. Bil je človek polja. Jakob pa je bil miren človek in je prebival v šotorih. Izak je ljubil Ezava, ker je imel rad divjačino, Rebeka pa je imela rajši Jakoba. Ezav je malo cenil pravico prvorojenstva, saj je za obrok kruha in kuhane leče Jakobu prodal svojo pravico prvorojenstva.

V deželi je nastala lakota, zato je Izak po Gospodovem naročilu šel k filistejskemu kralju Abimelehu v Gerar. Ker je bila Rebeka lepega videza, se je zbal, da ga bodo možje tega kraja zaradi nje umorili, zato je rekel, da je Rebeka njegova sestra. Ko je filistejski kralj ugotovil, da je Rebeka Izakova žena, je ljudstvu zapovedal: *“Kdor se dotakne tega moža ali njegove žene, mora umreti”* (1Mz 26,11–12). Gospod pa je Izaka blagoslovil, da je obogatel in postal silno mogočen.

Izak se je postaral in oči so mu opešale, da ni mogel videti. Poklical je starejšega sina Ezava in mu naročil, naj gre na polje in ulovi divjad ter iz nje pripravi okusno jed, nato ga bo blagoslovil. Rebeka pa je poslušala, kaj je Izak govoril Ezavu, naročila je Jakobu, naj ji iz črede prinese dva kozlička, da bo pripravila okusno jed, ki jo bo nesel očetu in ta ga bo blagoslovil. Jakob se je zbal, da ga bo oče potipal in bo menil, da se norčuje iz njega, in namesto blagoslova si bo nakopal prekletstvo.

Mati mu je rekla: *“Tvoje prekletstvo naj pride name, moj sin! Le poslušaj moj glas, pojdi in mi prinesi!”* (1 Mz 27 13–14). Rebeka je vzela najboljšo obleko svojega starejšega sina Ezava in jo nadela svojemu mlajšemu sinu Jakobu, koži kozličkov pa mu je ovila okoli rok in okoli gladkega vratu. In dala je Jakobu v roke okusno jed ter ga poslala k Izaku. Izak je Jakoba blagoslovil. Ko je Ezav ugotovil, da ga je brat ogoljufal, je Jakoba zasovražil in sklenil, da ga bo ubil.

Rebeka je izvedela za Ezavovo namero, poklicala je Jakoba in mu naročila, naj zbeži k njenemu bratu Labanu v Haran. Tam naj ostane nekaj časa, dokler se Ezavova jeza ne poleže, nato bo poslala ponj.

Rebeka je bila močna in pogumna ženska. Gostoljubno je dala vodo Abrahamovemu upravitelju in zavzeto je napojila tudi njegove kamele. Ko je izvedela, da je bila izbrana za Izakovo ženo po Božji volji, je odločno rekla: *“Pojdem,”* čeprav ni vedela, kam gre in kakšen je njen bodoči mož. Sveto pismo posebej poudari, da je imela sama besedo pri tem, dali so ji možnost izbire, lahko je izrazila svoje mnenje. ⁵⁷*Rekla sta: »Pokličimo dekle in jo vprašajmo, kaj meni!«* ⁵⁸*Poklicala sta Rebeko in ji rekla: »Ali bi hotela oditi s tem možem?«* *Rekla je: »Pojdem.«* (1 Mz 24 57–59).

Zgodba Rebeke in Izaka je zgodba o ženski odločnosti. Izak je opisan kot bojzljivec, pred filistejskim kraljem je zamolčal, da je Rebeka njegova žena. Bil je navezan na mamu Saro, saj Sveto pismo posebej poudari, da se je po materini smrti potolažil šele, ko je vzel Rebeko za ženo. Rebeka pa je opisana kot odločna ženska, ki je ne glede na postavljene družbene norme (blagoslov pripada prvorojencu) ukrepala po svoje, šla je tako daleč, da je z goljufijo dosegla, da je mlajši, njej ljubši sin, dobil blagoslov, ki mu ni pripadal. Vendar je ravnala v skladu z Božjim načrtom, saj ji je Gospod že pred rojstvom sinov povedal, da bo starejši služil mlajšemu.

Rebeka je tudi žena vere, saj je verjela, da je izbrana po Božji volji in bo soudeležena v zavezi, ki jo je Bog sklenil z Abrahamom, in da bo tudi iz nje izšel velik narod, izvoljeno ljudstvo.

1.3 RAHELA, JAKOBOVA ŽENA

Zgodba o Raheli, Jakobovi ženi, je v Svetem pismu opisana v Prvi Mojzesovi knjigi, v poglavjih od 28 do 35.

Izak je Jakoba blagoslovil in ga poslal v Mezopotamijo, naročil mu je, naj si vzame ženo izmed hčera materinega brata Labana. Ko je Jakob prišel v Haran, je ob vodnjaku srečal Rahelo, Labanovo hčer, ki je bila pastirica in je prišla napajat drobnico. Laban, Rebekin brat, je Jakoba gostoljubno sprejel v svoj dom. Jakob je ostal pri Labanu in mu služil. Glede plačila sta se dogovorila, da mu bo čez sedem let za ženo dal Rahelo, ki je bila lepo dekle. Jakob je Rahelo ljubil, zato se mu je sedem let zdelo kakor nekaj dni. Po sedmih letih je Laban napravil svatbo, zvečer pa je vzel starejšo hčer Leo, ki ni bila tako lepa, Sveto pismo pravi, da je imela motne oči, in jo pripeljal k njemu, da je šel k njej. Zjutraj je Jakob ugotovil, da ga je Laban prevaral. Ker je Rahelo ljubil, sta se dogovorila, da mu bo zanj služil še sedem let.

Lea je Jakobu rodila štiri sinove: Rubena, Simeona, Levija in Juda. Rahela pa je bila nerodovitna, zato je bila na sestro ljubosumna. Jakobu je za ženo dala svojo dekle Bilho, da bi po njej dobila otroke. Bilha je Jakobu rodila dva sinova: Dana in Neftalija. Lea je spoznala, da ne bo več rodila, zato je tudi ona Jakobu dala svojo dekle Zilpo za ženo. Zilpa je Jakobu rodila dva sinova: Gada in Aserja. Lea in Rahela pa sta ves čas tekmovali, katera bo z Jakobom, Lea je Raheli plačala za to, da je lahko spala z Jakobom. In Lea je spet spočela ter Jakobu rodila sina Isaharja, nato mu je rodila še šestega sina Zabulona. Potem je rodila hčer in ji dala ime Dina.

Potem se je Bog spomnil Rahele, uslišal jo je in ji odprl naročje. Spočela je in rodila sina. Dala mu je ime Jožef.

Jakob je v Haranu silno obogatel, imel je številno drobnico, deklet in hlapce ter kamele in osle. *GOSPOD je tedaj rekel Jakobu: »Vrni se v deželo svojih očetov, k svoji rodbini! S teboj bom!«* (1 Mz 31, 3). Vzel je otroke in žene ter vse imetje, ki si ga je pridobil v Mezopotamiji, in odšel k očetu Izaku v kanaansko deželo. Na poti, med Betelom in Efrato, je Rahela rodila drugega sina in na porodu umrla. Jakob je sinu dal ime Benjamin. Rahelo so pokopali ob poti v Betlehem. Jakob je postavil spomenik na njenem grobu.

Rahela je bila Jakobova prva izbira, njegova velika ljubezen. Čeprav na prvi pogled zgleda njena zgodba žalostna, bila je nesrečna, ker je bila nerodovitna in ljubosumna na sestro Leo, ki je Jakobu rodila šest sinov, je tudi Rahelina zgodba polna upanja in vere v Božje obljube. Jakob je, podobno kot Abraham, mož vere in zaupanja v Božjo obljubo, on je verjel, da Raheli samo Bog lahko da sinove. Rahela pa je bila neučakana in je po svoje, po človeško, spreminjala Božji načrt. *»Rahela je videla, da Jakobu ne rojeva otrok. Zato je bila ljubosumna na sestro. Rekla je Jakobu: »Daj mi otrok, sicer bom umrla!«² Jakob se je razjezil na Rahelo in rekel: »Sem mar jaz namesto Boga, ki ti je odrekel telesni sad?«³ Pa je rekla: »Tu je moja dekla Bilha, pojdi k njej, da bo rodila na mojih kolenih in bom po njej tudi jaz prišla do otrok.« (1 Mz 30 1–4).*

Po šestih letih nerodovitnosti je Gospod uslišal Rahelino prošnjo in šele takrat je Rahela razumela Gospodov načrt. *»²² Potem se je Bog spomnil Rahele; Bog jo je uslišal in ji odprl naročje. ²³ Spočela je in rodila sina. Rekla je: »Bog mi je odvzel sramoto.«²⁴ Dala je sinu ime Jožef in rekla: »Naj mi GOSPOD doda še drugega sina!« (1 Mz 30, 22–24).*

Tudi v Rahelini zgodbi Bog izpolni obljubo, ki jo je dal Abrahamu. Te obljube ni izpolnil takoj, Rahelo je pustil čakati, s tem ji je pokazal, da je On tisti, ki daje življenje.

1.4 SKUPNA PODOBA SARE, REBEKE IN RAHELE

Sveto pismo vse tri žene očakov opiše z lastnostmi in podobo izraelske ženske v Stari zavezi, vse tri so bile zelo lepe, pred poroko so bile device in bile so bogaboječe. Vse tri so bile nerodovitne. Bile pa so močne in odločne ženske, ki so Božje obljube razumele po človeško. Tako so vplivale na svoje može, da so ti ravnali proti Božjim obljubam in Božji volji. Vendar je Bog njihove napake obrnil v dobro in usmeril tok izraelske zgodovine v skladu s svojim načrtom. Vse tri žene očakov so, po izpolnjeni Božji obljubi, spoznale, da je njihov Bog vsemogočen, ki iz nerodovitnega naredi rodovitno. V Svetem pismu so opisane kot močne žene in matere, ki so pomembno vplivale na tok izraelske zgodovine.

2 TUIKE

2.1 TAMARA

Zgodba o Tamari je v Svetem pismu opisana v Prvi Mojzesovi knjigi v 38. poglavju.

Juda, eden izmed Jakobovih sinov, je zapustil svoje brate in si vzela ženo Kanaanko, ki mu je rodila tri sinove, imenovali so se Er, Onan in Šela. Juda je prvega sina poročil s Kanaanko Tamaro. Ker je bil Er hudoben, ga je Gospod usmrtil. Vdova je v tistem času imela pravico, da je lahko dobila potomce od svaka, zato je Juda naročil Onanu, naj gre k ženi svojega brata in bratu obudi potomce. Onan je vedel, da potomci ne bodo njegovi, zato je vsakokrat, ko je šel k Tamari, spustil seme na tla, da bratu ne bi dal potomstva. To, kar je delal, je bilo v Gospodovih očeh hudobno, zato je Gospod tudi njega usmrtil.

Juda je Tamari obljubil, da jo bo dal za ženo najmlajšemu sinu, ko bo ta odrasel. Do takrat pa naj gre v očetovo hišo in tam živi kot vdova. Vendar Juda ni držal obljube. Ko je tretji sin Šela odrasel, je Tamara spoznala, da jo je Juda prevaral, saj mu je ni dal za ženo.

Da bi se izvlekla iz brezpravnega položaja vdove, si je Tamara sama pomagala in posegla po zvijači. Zakrila se je s tančico, se oblekla kot prostitutka ter se usedla pri vhodu v mesto, kjer je moral iti mimo Juda.

¹⁵ Ko jo je Juda zagledal, jo je imel za vlačugo, ker si je zakrila obraz. ¹⁶ Obrnil se je s poti k njej in ji rekel: »Pusti, naj grem k tebi!« Ni namreč vedel, da je njegova snaha. Rekla je: »Kaj mi boš dal za to, da prideš k meni?« ¹⁷ Rekel je: »Poslal ti bom kozlička od svoje drobnice.« Nato je rekla: »Le če daš kaj v zastavo, dokler ga ne pošlješ.« ¹⁸ Rekel je: »Kakšno zastavo naj ti dam?« Pa je rekla: »Pečatni prstan, trak in palico, ki jo imaš v roki.« Dal ji je to in šel k njej. In spočela je z njim. ¹⁹ Nato je vstala in šla, odložila tančico ter oblekla vdovska oblačila (1Mz 38, 15–19).

Juda je poslal svojega prijatelja, da bi vlačugi dal za plačilo kozlička in dobil nazaj zastavo, vendar ta nikjer ni našel prostitutke. Čez tri mesece so Judu sporočili, da je njegova snaha Tamara nečistovala in da je spočela. *Juda je rekel: »Peljite jo*

ven in naj jo sežgejo!»²⁵ Ko so jo peljali ven, je poslala tastu sporočilo: »Spočela sem od moža, čigar last so te stvari.« Rekla je še: »Le poglej, čigavi so ta pečatni prstan, ta trak in ta palica!»²⁶ Juda si je to ogledal in rekel: »Pravičnejša je od mene, ker je nisem dal sinu Šeláju.« Tamara je Judu rodila dvojčka Pereca in Zeraha (1Mz 38, 25–26).

Tamara je bila zelo samozavestna ženska, ki si je z zvijačo pomagala iz stiske, zastavila je svoje telo, da bi dobila svojo pravico kot ženska. Ni se ravnala po družbenih normah, krivice, ki ji je bila prizadejana, ni prenašala pasivno, tvegala je življenje in naredila to, kar je sama menila, da je prav.

Tamara je v Svetem pismu omenjena še enkrat v Novi Zavezi, v Matejevem evangeliju, v prvem poglavju, v rodovniku Jezusa Kristusa: ³ *Judu je Tamara rodila Pereca in Zeraha* (Mt 1,3). Evangelist Matej Tamaro poimensko navaja v Jezusovem rodovniku skupaj s tremi drugimi ženskami, z Rahabo, Ruto in Urijajevo ženo. Vse štiri ženske so tujke, ki prihajajo iz drugega sveta in v judovsko zgodovino prinašajo nekaj novega.

2.2 RAHABA

Zgodba o Rahabi je v Svetem pismu opisana v Jozuetovi knjigi v poglavjih od 2 do 6.

Po Mojzesovi smrti je Gospod naročil Jozuetu, naj Izraelsko ljudstvo pogumno popelje preko reke Jordan v Kanaan, v deželo, ki jim jo je obljubil in jim jo bo dal v trajno last.

Jozue je v Jeriho, ki je bilo največje kanaansko mesto, skrivoma poslal dva moža oglednika. Ko sta prispela, sta šla v hišo vlačuge Rahabe in tam prenočila. Kralj v Jerihi je izvedel za obisk oglednikov, zato je Rahabi poslal naročilo, naj oglednika pripelje ven. Rahaba pa je Izraelca skrila na strehi svoje hiše in kralju sporočila, da sta ob mraku, preden so zaprli mestna vrata, odšla iz mesta.

Rahaba je slišala, kako je Gospod Izraelce rešil iz Egipta in kako jih je vodil in varoval na poti do Kanaanske dežele. Vedela je, da jim bo njihov Bog dal kanaansko deželo v trajno last. Rahaba je verjela, da je izraelski Bog vsemogočen.

⁸ *Praden sta moža zaspala, je ona stopila k njima na streho ⁹ in rekla možema: »Vem, da vam je GOSPOD dal deželo. Tudi nas je popadel strah pred vami in zaradi vas trepetajo vsi prebivalci dežele.¹⁰ Slišali smo namreč, kako je GOSPOD pred vami posušil vode Trstičnega morja, ko ste šli iz Egipta, in kaj ste storili dvema amoréjskima kraljema Sihónu in Ogu onkraj Jordana, ki ste ju pokončali, kakor ste se zakleli.¹¹ To smo slišali, in upadlo je naše srce, in ni več duha v nikomer zaradi vas. Resnično, GOSPOD, vaš Bog, je Bog zgoraj v nebesih in spodaj na zemlji (Joz 2,8–11).*

Zato se je z možema pogodila. V zameno za to, da ju je skrila, je zahtevala, da njo in celo družino njenega očeta ob napadu na Jeriho pustijo pri življenju. Možja sta ji obljubila, da bodo Izraelci to njeno prošnjo izpolnili, če jih ne bo izdala. Rahaba ju je nato po vrvi spustila skozi okno na drugo stran obzidja. Njena hiša je bila del Jerihinega obzidja, tako sta oglednika lahko zbežala nazaj v izraelski tabor. Praden sta odšla, sta oglednika Rahabi naročila, naj ob napadu na Jeriho na okno, skozi katero ju je spustila dol, v znamenje obesi škrlatno vrv in naj v svoji hiši, ob sebi, zbere vse svoje sorodnike.

Gospod je dal Jozuetu natančna navodila, kako naj zavzamejo Jeriho. Izraelci so šest dni, po enkrat na dan, s skrinjo zaveze in trobeč na rogove hodili okrog Jerihe, sedmi dan so sedemkrat obšli mesto, ko so sedmič obšli mesto, je vse ljudstvo zagnalo bojni krik. Obzidje se je sesulo in Izraelci so zavzeli mesto. Jozue je ljudstvu dal natančna navodila glede Rahabe: ¹⁷ *Mesto pa vam bodi predmet zakletve in vse, kar je v njem, bodi GOSPODOVO. Le vlačugo Rahábo in vse, ki so z njo v hiši, pustite pri življenju, ker je skrila odposlanca, ki smo ju bili poslali.²² Možema, ki sta šla ogledovat deželo, pa je Józue rekel: »Stopita v hišo vlačuge in pripeljita od tam ženo in vse, kar je njenega, kakor sta ji prisegla.«²³ Mlada oglednika sta šla in pripeljala Rahábo, njenega očeta, njeno mater, njene brate in vse, kar je bilo njenega. Pripeljala sta vso njeno družino in nastanili so jih zunaj Izraelovega šotorišča.²⁴ Mesto in vse, kar je bilo v njem, pa so požgali z ognjem. Le srebro, zlato ter bakrene in železne predmete so spravili v zakladnico GOSPODOVE hiše.²⁵ Vlačugo Rahábo, hišo njenega očeta in vse, kar je bilo njenega, je Józue ohranil pri življenju. Prebivala je med Izraelci do tega dne, ker je skrila odposlanca, ki ju je Józue poslal, da si ogledata Jeriho (Joz 6, 17–25).*

Rahaba je prva ženska po Tamari, ki se pojavi tudi v Novi zavezi, v rodovniku Jezusa Kristusa: ⁵ *Salmónu je Rahába rodila Boaza* (Mt 1, 5).

Iz tega zapisa izvemo, da se je Rahaba poročila z Izraelcem Salmonom in mu rodila sina Boaza, ki je bil oče Obeda, Obed je imel sina Jeseja, Jese pa sina kralja Davida.

Sveto pismo Rahabo imenuje vlačuga, kar je precej grob opis njenega preživljanja. Rahaba je bila Kanaanka, ki je živela v Jerihi in se je preživljala kot prostitutka. Bila je usmiljena, čuteča in odprta za presežno, v Izraelovem Bogu je prepoznala vsemogočnega Boga, zato je bila pripravljena tvegati življenje, da bi spoznala tega Boga in živela z njegovim ljudstvom.

Sveto pismo s tem, ko jo opiše kot vlačugo, želi poudariti, da je Bog v svojem odrešenjskem delu tudi v Stari zavezi uporabil obrobne, zaničevane in tujce. Rahaba je pomagala Izraelcem pri vstopu v obljubljeni deželo, zato je bila nagrajena, Izraelci so jo sprejeli medse, postala je mati Boaza. Po njej se je nadaljeval rod, iz katerega izhajata kralj David in Mesija Jezus Kristus.

2.3 RUTA

Zgodba o Ruti je v Svetem pismu opisana v Rutini knjigi.

Izraelec Elimelah se je z ženo Naomi in dvema sinovoma iz Betlehema, kjer je bila lakota, preselil v moabsko deželo. Elmelah je umrl, njegova sinova sta se poročila z Moabkama, z Ruto in Orpo. Kmalu umreta tudi oba sinova.

Ruta in Orpa sta bili vdovi brez otrok. Naomi se je namenila vrniti v Judovo deželo, v mesto Betlehem. Pred odhodom je Ruti in Orpi rekla, naj se vrneta v hišo svoje matere in naj se ponovno omožita. Orpa je odšla domov, Ruta pa je vztrajala, da bo ostala z Naomi:

¹⁶ *Ruta pa je rekla:*

»Ne sili me, naj te zapustim

in odidem od tebe.

Kamor pojdeš ti, pojdem jaz;

kjer boš prenočevala ti, bom prenočevala jaz;

tvoje ljudstvo bo moje ljudstvo

in tvoj Bog bo moj Bog.

¹⁷ *Kjer boš ti umrla, bom umrla jaz*

in tam bom pokopana.

Tako naj mi stori GOSPOD

in tako doda,

če me ne bo edinole smrt ločila od tebe.» (Rut, 1, 16–17).

Ko je Naomi videla, da je Ruta odločena iti z njo, jo je vzela s sabo in sta prišli v Betlehem ob začetku ječmenove žetve.

Naomi je imela po svojem možu sorodnika, zelo bogatega moža, po imenu Boaz. Ruta je šla ob žetvi na Boazovo polje poberkovat klasje za žanjci. Ko je marljivo cel dan tako pobirala ostanke klasja, jo je Boaz, ki je prišel iz Betlehema nadzirat hlapce, opazil. ⁵ *Nato je Boaz rekel svojemu hlapcu, ki je bil postavljen čez žanjce: »Čigava je ta mladenka?«* ⁶ *Hlapec, ki je bil postavljen čez žanjce, je odgovoril in rekel: »To je mlada Moábka, ki se je vrnila z Naomi iz moábske dežele.* ⁷ *Rekla je: »Prosim, naj paberkujem in zbiram med snopjem za žanjci.«* *Prišla je in ostala od ranega jutra do zdaj; niti malo ni počivala.» (Rut, 2, 5–7).*

Ko je Boaz izvedel, kdo je mladenka, je Ruti naročil, naj ne hodi na druga polja, povabil jo je, naj je in pije z njimi. ¹⁰ *Padla je na obraz in se priklonila do zemlje. Rekla mu je: »Zakaj sem našla milost v tvojih očeh, da si se ozrl name, ko sem vendar tujka?«* ¹¹ *Boaz ji je odgovoril: »Natanko so mi povedali vse, kar si storila svoji tašči po smrti svojega moža, kako si zapustila svojega očeta in svojo mater in svojo rojstno deželo ter šla k ljudstvu, ki ga prej nisi poznala.* ¹² *GOSPOD naj ti poplača tvoje dejanje! Popolno plačilo naj ti pride od GOSPODA, Izraelovega Boga, pod čigar peruti si prišla iskat zavetje!«* (Rut 2, 10–12).

Ruta je ves čas žetve marljivo pobirala klasje skupaj z Boazovimi deklami. Ko je bilo konec žetve, se je Naomi odločila, da bo Ruto omožila z Boazom. Naročila

ji je, naj gre na mlatišče in leže k Boazovim nogam, ko bo ta spal. Ruta je ubogljivo naredila, kot ji je naročila Naomi. Ko se je Boaz opolnoči zbudil, je zagledal žensko, ki je ležala pri njegovih nogah. ⁹ *Rekel je: »Kdo si?«* *Rekla je: »Ruta sem, tvoja dekla. Razgrni krajec svojega plašča čez svojo deklo, ker si odkupitelj.«* ¹⁰ *Rekel je: »Blagoslovljena bodi od GOSPODA, moja hči! To tvoje drugo dejanje ljubezni je še lepše ko prvo, ker ne hodiš za mladeniči, ne za revnimi ne za bogatimi. ¹¹ Zdaj pa, moja hči, se nikar ne boj; vse, kar boš rekla, ti bom storil, saj vsi, ki so pri vratih mojega ljudstva, vedo, da si krepostna ženska. ¹² Zdaj pa, res je, da sem odkupitelj, toda še drug odkupitelj je, bližji od mene. ¹³ Ostani to noč tu. Jutri pa, če te bo hotel odkupiti, dobro, naj te odkupi. Če pa te ne bo hotel odkupiti, te bom odkupil jaz, kakor živi GOSPOD! Spi do jutra!«* (Rut 3, 9–13).

Naslednji dan je Boaz odkupil Naomin kos polja in z njim tudi Moabko Ruto, ki jo je vzel za ženo.

Ruta je Boazu rodila sina Obeda. Ta je oče Davidovega očeta Jeseja.

Tudi Ruta je tako kot Tamara in Rahaba v Svetem pismu omenjena še enkrat v Novi zavezi, v evangeliju po Mateju, v prvem poglavju, v rodovniku Jezusa Kristusa: *Boazu je Ruta rodila Obéda* (Mt 1, 5).

Zgodba o Ruti je zgodba o zvestobi in lojalnosti, ki izhaja iz zaveze. Ruta je bila zvesta in lojalna tašči Naomi, ko bi lahko ostala v svoji deželi, se je raje odločila, da gre z Naomi v njeno deželo, čeprav ni vedela, kaj jo, kot vdovo in tujko, tam čaka. Sprejela je judovske navade in običaje, predvsem pa je sprejela vero v judovskega Boga. Za zvestobo je bila nagrajena, saj se je rešila pomanjkanja in sramote. Ruta, ki je bila vdova in tujka, torej najbolj obrobna v takratni družbi, je bila tako kot Tamara in vlačuga Rahaba izbrana, da se je po njej nadaljeval rod izvoljenega ljudstva. Tudi tu je Bog nagradil zvestobo in v svojem odrešenjskem delu izbral šibko, da je iz nje naredil močno ljudstvo.

2.4 SKUPNA PODOBA TAMARE, RAHABE IN RUTE

Tamari, Rahabi in Ruti je skupno to, da jih je imela stara judovska kultura za obrobne in so zato bile zaničevane. Vse tri so bile tujke, Tamara in Ruta sta bili

vdovi brez potomcev, Rahaba pa je bila prostitutka. Bile so odločne in so bile pripravljene tvegati svoje življenje za to, da bi si izboljšale socialni in družbeni položaj. Vse tri so spoznale judovskega Boga in so sprejele vero vanj. Za svojo zvestobo so bile nagrajene, bile so sprejete v judovsko družbo in so postale matere judovskih sinov, ki so nadaljevali rod izvoljenega ljudstva do obljubljenega Odrešenika.

3 REŠITELJICE IZRAELSKEGA LJUDSTVA

3.1 PREROKINJA DEBORA

Debora je bila sodnica, ki je živela kmalu po prihodu Izraelcev v obljubljeni deželo. Njena zgodba je opisana v knjigi Sodnikov, v četrtem in petem poglavju. Ko so Izraelci prišli v kanaansko deželo, so se naselili v gorovju, saj jim ni uspelo osvojiti rodovitne doline Jezreel. Stalno so jih ogrožali Kanaanci in Filistejci, močni ljudstvi, ki sta obvladovali dolino Jezreel.

Med Izraelci so živeli ugledni sodniki, h katerim so prihajali ljudje, da so jim razjasnjevali razne pravne zadeve. Taka deželna sodnica je bila Debora, bila je modra ženska, prerokinja, izobrazena v raznih pravnih vprašanjih. ⁴ *V tistem času je Izraelu sodila Debóra, Lapidótova žena, žena prerokinja.* ⁵ *Prebivala je pod Debórinno palmo med Ramo in Betelom, na Efrájimskem pogorju, in Izraelovi sinovi so prihajali k njej na razsodbo* (Sod 4,4–5).

Debora je pozvala Baraka, poveljnika izraelske vojske, naj gre z 10.000 možmi v boj proti Sisaru, poveljniku vojske kanaanskega kralja, ki je bil zelo dobro oborožen z bojnimi vozovi. ⁸ *Barák ji je rekel: »Če greš z menoj, pojdem; če pa ne greš z menoj, ne pojdem.«* ⁹ *Rekla je: »Da, s teboj grem. Vendar slava na poti, ki jo nastopaš, ne bo tvoja. GOSPOD bo Siserája izročil v ženske roke.« Tedaj je Debóra vstala in šla z Barákom v Kedeš* (Sod 4, 8–9).

Ko je Sisera izvedel, da jih nameravajo Izraelci napasti, je zbral devetsto železnih voz in šel v boj z Izraelci. ¹⁴ *In Debóra je rekla Baráku: »Vstani, kajti to je dan, ko ti GOSPOD daje Siserája v roke. Ali ne gre GOSPOD sam pred teboj?« Tedaj se je Barák spustil z gore Tabor in za njim deset tisoč mož.* ¹⁵ *In GOSPOD je pokončal Siserája, vse njegove bojne vozove in ves tabor pred Barákom z ostrim mečem. Siserá pa je stopil z voza in peš pobegnil.* ¹⁶ *Barák je zasledoval vozove in tabor do Haróšet Gojíma, dokler ni vsa Siserájeva vojska padla pod ostrim mečem in ni nobeden preostal* (Sod 4, 14–16).

Sisera je peš pribežal do šotorja Jaele, žene Kenejca Heberja. Jaela ga je gostoljubno sprejela in mu zagotovila, da ga ne bo izdala. Ko je utrujen zaspal v njenem šotoru, ga je s kladivom umorila. Tako se je uresničila Deborina napoved,

da bo Gospod Siseraja izročil v ženske roke. Po tem so Izraelci popolnoma uničili kanaanskega kralja in dežela je štirideset let uživala mir.

Debora je bila sodnica, ki je znala razlikovati, kaj je pravica in kaj krivica ter kaj je človeku primerno. Vendar Debora ni bila samo sodnica, bila je pogumna in odločna ženska, ki je prevzela nalogo vodenja izraelske vojske, ko se nihče od moških ni bil pripravljeno izpostaviti nevarnosti. Celo Barak, vojskovodja, se je bal vojskovanja s Kanaanci. On se je zanašal na Deboro, na žensko, ki mu je vlivala varnost in moč. Debora se je naveličala tarnanja o slabih razmerah, zato je prevzela pobudo in naredila prvo potezo, da so Izraelci, z Gospodovo pomočjo, izbojevali štiridesetletni mir v deželi. Svoj narod je zaščitila tako, kot bi ga zaščitila lastna mati.

3.2 KRALJICA ESTERA

Zgodba o Esteri je opisana v Esterini knjigi. Estera je bila Judinja, iz Benjaminovega rodu, rojena je bila v izgnanstvu, v Perziji. Bila je mladenka, devica, lepe postave in lepega videza. Živela je pri redniku Mordohaju, ker ni imela več ne očeta in ne matere, v prestolnici Suze.

Perzijski kralj Ahasver je zaradi neposlušnosti zavrgel kraljico Vašti in izdal odlok, naj se v vsem kraljestvu za kralja poiščejo mladenke, device, lepe na pogled. Dekle, ki bo kralju všeč, bo nasledila Vašti.

V prestolnici Suze so po kraljevem odloku zbrali mnogo deklet, tako so tudi Estero vzeli v kraljevo palačo pod nadzorstvo Hegaja, varuha kraljevih žena. Ker je bila lepega videza, ji je bil Hegaj posebej naklonjen. Dodelil ji je sedem izbranih služabnic iz kraljeve palače in jo premestil v najboljše prostore ženskega dvora. Estera pa, po Mordohajevemu nasvetu, ni razodela, da je Judinja.

Mordohaj se je vsak dan sprehajal pred vhodom v ženski dvor, da bi izvedel, kaj se dogaja z Estero.

Po letu dni lepoticenja je Estera prišla na vrsto, da gre h kralju. Ko jo je kralj videl, mu je bila izmed vseh deklet najbolj všeč, zato jo je postavil za kraljico.

Ko je Mordohaj sedel pred vrati kraljeve palače, je izvedel, da dva kraljeva evnuha kujeta zaroto proti kralju, to je povedal kraljici Esteri, ta pa kralju, ki je zarotnikoma prekrižal načrte. Mordohaj se z izgovorom, da je Jud, ni hotel klanjati kraljevemu dostojanstveniku Hamanu. Zaradi tega je Haman Mordohaja zasovražil, želel se je maščevati vsem Judom v kraljestvu in jih je sklenil vse pobiti. Prepričal je kralja Ahasverja, da je izdal odlok, naj vse Jude v kraljestvu pomorijo.

Ko je kraljica Estera izvedela za kraljevi odlok, se je v smrtni grozi zatekla h Gospodu. ¹⁴ Molila je h Gospodu, Izraelovemu Bogu, z besedami: »Moj Gospod, naš Kralj, ti si edini! Pomagaj meni, ki sem sama in nimam nikogar, ki bi mi pomagal, razen tebe. ¹⁵ Zakaj nevarnost, ki mi grozi, je že pred mano. ¹⁶ Že od malega, že v rodu svojih očetov, sem slišala, Gospod, kako si Izraela izbral izmed vseh narodov in kako si naše očete izvolil izmed vseh prednikov, da postanejo tvoja dediščina na vekomaj. In izpolnil si jim vse, kar si obljubil. ¹⁷ Mi pa smo grešili pred tvojim obličjem, zato si nas izročil v roke naših sovražnikov, ¹⁸ ker smo častili njihove bogove. Pravičen si, Gospod! ¹⁹ Zdaj pa se niso zadovoljili z grenkobo naše sužnosti, ampak so segli z roko v roke svojim malikom, ²⁰ da bi uničili obljubo tvojih ust in zatrli tvojo dediščino in zaprli usta njih, ki te hvalijo, in upepelili slavo tvoje hiše in tvoj oltar, ²¹ in da bi odprli usta poganov, ki bodo pela hvalnico ničevosti in na veke občudovala kralja iz mesa. ²² Ne izročaj, Gospod, svojega žezla njim, ki jih ni! Ne daj, da nas zasmehujejo ob našem padcu, temveč obrni njihovo namero zoper nje same, njega, ki se je spravil na nas, pa kaznuj vsem v svarilen zgled! ²³ Spomni se nas, Gospod, daj se spoznati v času našega ponižanja, ti, ki si Kralj vseh bogov, in vladar čez vse oblasti! ²⁴ Položi mi v usta primerno besedo pred levom, spreobrne njegovo srce, da bo zasovražilo njega, ki se vojskuje zoper nas, iztrebi njega in vse njegove somišljenike! ²⁵ Nas pa reši s svojo roko, pomagaj meni, ki sem sama, in nimam nikogar razen tebe, Gospod! Tebi je znano vse, ²⁶ ti veš, kako sem sovražila slavo njih, ki ne spoštujejo postave, kako se mi gnusi postelja neobrezanih in ležišče vsakega tujca. ²⁷ Ti poznaš mojo stisko, ti veš, kako se mi gnusi znamenje mojega dostojanstva, ki ga moram nositi na glavi v dnevih svojega razkazovanja, gnusi se mi kakor mesečno perilo, zato ga ne nosim ob dnevih moje tišine. ²⁸ Tvoja služabnica ni jedla ob Hamánovi mizi, ni počastila kraljeve gostije s svojo navzočnostjo, nisem pila vina od pitnih darov. ²⁹ Tvoja služabnica ni našla veselja, odkar je prišla sèm do danes, nikjer drugje kakor ob tebi, Gospod, Bog

*Abrahamov.*³⁰ *O Bog, ti imaš moč nad vsemi, poslušaj glas obupanih, otmi nas iz rok hudobnežev in reši me moje tesnobe!*« (EstG C12–30).

Nato se je odločila, da bo šla h kralju iskat milosti in ga prosit za svoje ljudstvo. S tem je tvegala svoje življenje, saj je bilo določeno, da vsakega moškega ali žensko, ki pride h kralju, ne da bi bil poklican, usmrtijo. Kralj je Estero sprejel z naklonjenostjo in ji obljubil, da bo izpolnil vsako njeno prošnjo.³ *Kraljica Estera je odgovorila in rekla: »Če sem našla milost v tvojih očeh, o kralj, in če je kralju všeč, naj mi bo podarjeno moje življenje na mojo željo in moje ljudstvo na mojo prošnjo.*⁴ *Kajti prodani smo, jaz in moje ljudstvo za pokončanje, morijo in pogubo. Ko bi bili prodani za sužnje in dekle, bi molčala, kajti ta stiska ne bi veljala kot oškodovanje kralja.*«⁵ *Tedaj je kralj Ahasvér vprašal kraljico Estero: »Kdo je to in kje je ta, ki ga nagiba srce, da bi storil tako?«*⁶ *Estera je rekla: »Mož stiske in sovražnik je Hamán, ta hudobnež«* (Est 7,3–6).

Kralj je dal Hamana usmrtiti, Mordohaja pa je povzdignil v kraljevega dostojanstvenika.

³ *Estera je ponovno govorila pred kraljem; padla mu je pred noge in ga jokaje prosila, da bi odvrnil hudobni načrt Agágovca Hamána in naklep, ki ga je koval proti Judom.*⁴ *Kralj je iztegnil proti Esteri zlato žezlo. Estera je vstala, stopila pred kralja*⁵ *in spregovorila: »Če je kralju všeč in če sem našla milost pred njim, če je zadeva pravilna pred kraljem in sem dobra v njegovih očeh, naj se zapiše, da kralj preklicuje pismo, naklep Hamedátovega sina Hamána, Agágovca, katero je dal napisati, da bi pogubil Jude, ki so po vseh kraljevih pokrajinah.*⁶ *Kajti kako bi mogla gledati nesrečo, ki naj zadene moje ljudstvo? Kako bi mogla gledati pogubo svojega sorodstva?«*⁷ *Kralj Ahasvér je rekel kraljici Esteri in Judu Mordohaju: »Glejta, Hamánovo hišo sem dal Esteri, njega samega pa so obesili na vislice, ker je iztegnil svojo roko po Judih.*⁸ *Vidva pa napišita glede Judov, kakor se zdi dobro v vajinih očeh, v kraljevem imenu in zapečatita s kraljevim prstanom! Kajti pisma, ki je bilo napisano v kraljevem imenu in zapečateni s kraljevim prstanom, ni mogoče preklicati«* (Est 8, 3–8).

Judje v zahvalo, ker so bili po Esterinem posredovanju rešeni pogube, vsako leto še sedaj praznujejo purim.²⁰ *Mordohaj je popisal te dogodke in poslal pisma vsem Judom po vseh pokrajinah kralja Ahasvérja, bližnjim in daljnim,*²¹ *in jim naročil,*

naj vsako leto meseca adárja praznujejo štirinajsti dan in tudi petnajsti dan ²² kot dneva, na katera so Judje dosegli mir pred svojimi sovražniki, in kot mesec, ki se jim je iz stiske spremenil v veselje in iz žalovanja v praznik. Ta dneva naj obhajajo kot dneva gostije in veselja, ko si drug drugemu pošiljajo darove in delijo darila ubogim. ²³ Kar so začeli opravljati in kar jim je Mordohaj pisal, so Judje sprejeli kot stalno navado. ²⁴ Kajti Hamedátov sin Hamán, Agágovec, nasprotnik vseh Judov, se je zarotil proti Judom, da bi jih pogubil; vrgel je pur, to je žreb, da bi jih ugonobil in pogubil, ²⁵ ko pa je to prišlo pred kralja, je s pismom ukazal, naj se njegov hudobni naklep, ki ga je bil zasnoval proti Judom, obrne na njegovo glavo in naj obesijo njega in njegove sinove na vislice. ²⁶ Zato so ta dneva imenovali purím, po besedi pur. Zato so – po vseh besedah tega pisma in po tem, kar so glede tega sami videli in kar se jim je pripetilo – ²⁷ Judje določili in zase, za svoje potomce in za vse, ki bi se jim pridružili, sprejeli kot navado, ki je ni mogoče odpraviti, da bodo ta dva dneva vsako leto praznovali, kot je predpisano, in v določenem času. ²⁸ Ta dneva bodo ohranili v spominu in ju iz roda v rod praznovali v vsaki družini, v vsaki pokrajini in v vsakem mestu. Ta dneva žrebov naj med Judi ne izgine in njun spomin naj ne premine med njihovimi potomci (Est 9,20–28).

Estera je bila zelo pogumna ženska, ki je svojo moč za posredovanje pred kraljem črpala iz vere in zaupanja v Boga. Bila je izjemno lepa, vedela je, da lahko s svojo lepoto doseže marsikaj, vendar lepote ni izkoristila zase, temveč je tvegala življenje, da se je zavzela za svoje ljudstvo. Sveto pismo pravi, da je s svojo energijo, bila je modra, ponižna in skromna, našla naklonjenost v očeh vseh, ki so jo videli. Tudi ko je postala kraljica, ni bila nečimrna in prevzetna. V strahu je prisluhnila Mordohajevi prošnji, naj izprosi pri kralju milosti za Jude. Ponižno je prosila Gospoda za pomoč, zavedala se je, da sama tega ne more doseči in da je Gospod tisti, ki rešuje.

3.3 VDOVA JUDITA

Zgodba o Juditi je v Svetem pismu opisana v Juditini knjigi. Judita je bila Izraelka, iz Judovega rodu, živela je v mestu Betulija, v judejskem hribovju. Bila je vdova, po smrti moža Manaseja si je na strehi svoje hiše postavila šotor, si nadela

vdovska oblačila in se vse dni, razen ob praznikih, postila. *Bila je čedne postave in zelo lepega videza* (Jdt 8,7). Mož Manase ji je zapustil veliko premoženje. Bila je zelo bogaboječa in nihče ni vedel povedati o njej nič slabega.

V času, ko je živela Judita, je asirski kralj Nedbukadnezar sklenil izropati dežele na zahodu, ker se mu niso pokorile. Na vojni pohod je poslal svojo mogočno vojsko, ki ji je poveljeval Holofernes. Na poti proti zahodu so Asirci osvojili in opustošili vse dežele. Ko so prišli v dolino Jezreel, ki leži pred velikim gorskim grebenom Judeje, so se tam, pred napadom na Izraelce, utaborili.

Ko so Izraelci izvedeli, da je Holofernes na vojnem pohodu oplenil in razdejal vsa svetišča, so se zelo bali, da bo enako naredil z njihovim templjem v Jeruzalemu. Zaupno so pričeli moliti k Bogu, naj jih obvaruje. Holofernesa je Ahior, poveljnik Amoncev, opozoril, da so Izraelci posebno ljudstvo, ki ga vodi in varuje njihov Bog. Holofernes se je temu opozorilu posmehoval in pričel oblegati Betulijo tako, da je najprej zasedel izvire pitne vode. Prebivalci Betulije so trpeli veliko žejo in po štiriintridesetdnevem obleganju so pričeli pritiskati na poglavarja Uzija, naj se predajo. Uzija jih je miril, naj zdržijo še pet dni, v tem času se jih bo Gospod, njihov Bog, usmilil. Če pa po petih dneh ne bo rešitve, se bodo predali.

Ko je Judita izvedela, da se nameravajo predati, je mestne poglavarje nagovorila: *¹¹ Ko so prišli k njej, jim je rekla: »Poslušajte me, poglavarji meščanov Betulije! Vaša beseda ni bila prava. Beseda, ki ste jo dali danes pred ljudstvom in jo potrdili s prisego med Bogom in vami. Izjavili ste, da boste mesto predali sovražnikom, če vam Bog medtem ne pošlje pomoči. ¹² Kdo pa ste vi, da današnji dan skušate Boga in si med ljudmi prilaščate mesto, ki pripada Bogu? ¹³ Gospoda, vladarja vsega, postavljate na preizkušnjo; vendar ne boste nikoli ničesar spoznali. ¹⁴ Saj niti globine človeškega srca ne morete raziskati niti misli človeškega razuma ne morete doumeti. Kako boste tedaj preiskali Boga, ki je ustvaril vse to? Kako boste spoznali njegov um? Kako doumeli njegovo misel? Nikar, o bratje, nikar ne dražite jeze Gospoda, našega Boga. ¹⁵ Zakaj tudi če je sklenil, da nam ne bo pomagal v teh petih dneh, ima oblast, da nas brani, kolikor dni ga je volja, ali pa da nas pokonča pred očmi naših sovražnikov. ¹⁶ Nikar ne izsiljujte načrtov Gospoda, našega Boga, zakaj Bog ni kakor človek, da bi mu lahko grozili, in ne kakor sin človekov, da bi ga lahko prisilili k odločitvi. ¹⁷ Zato pa pričakujmo rešitev od njega in ga kličimo, naj nam pride pomagat. In če ga je volja, bo slišal naš glas. ¹⁸ Zakaj v sedanjem rodu in*

današnji dan med nami ni rodu ne družine, ne kraja ne mesta, ki bi častilo z rokami narejene bogove, kot se je dogajalo v prejšnjih dneh. ¹⁹ *Prav zato so bili naši očetje izročeni meču in ropu in pretrpeli so hude poraze pred očmi naših sovražnikov.* ²⁰ *Mi pa ne poznamo drugega Boga razen njega. Zato smemo upati, da ne bo zapustil nas in našega rodu.* ²¹ *Zakaj če pade naše mesto, bo podjarmljena tudi vsa Judeja in izropano bo naše svetišče: Bog pa bo zaradi te oskrumbe terjal obračun z našo krvjo.* ²² *Pokol naših bratov, zaslužnje naše dežele, opustošenje naše dediščine – vse to bo prišlo nad našo glavo med pogani, ki jim bomo hlapčevali kot sužnji; in našim osvajalcem bomo v zaničevanje in posmeh.* ²³ *Zakaj naše suženjstvo se nam tedaj ne bo obrnilo v naklonjenost, ampak nam ga bo Gospod, naš Bog, štel v sramoto.* ²⁴ *Zato, bratje, pokažimo našim rojakom, da je od nas odvisno njihovo življenje in da imajo tempelj, hram Božji in oltar v nas svojo trdno oporo.* ²⁵ *Ob vsem tem pa se moramo zahvaliti našemu Bogu, ki nas preizkuša, kakor je preizkušal naše očete.* ²⁶ *Spomnite se, kaj je storil z Abrahamom, kako je preizkušal Izaka, kaj je moral prestati Jakob, ko je v sirijski Mezopotamiji pasel črede svojega ujca Labána.* ²⁷ *Kalil jih je v ognju, da preizkusi njihova srca. Tako tudi to, kar zdaj pošilja nad nas, ni nobena kazen. Ne, Gospod biča tiste, ki so mu blizu, da jih posvari» (Jdt 8,11–27).*

Uzija je Juditi pritrdil, da je vse res, kar je povedala, vendar so pritiski ljudstva veliki, zato naj moli, da bo Gospod poslal deževje in napolnil vodnjake. Judita mu je odgovorila, da bo sama naredila dejanje, po katerem bo Gospod obiskal Izraela.

Po tem je Judita pričela goreče moliti h Gospodu: ² *»Gospod, Bog mojega očeta Simeona! Ti si dal meč v njegovo roko, da kaznuje tujce, ki so razvezali pas devici, da bi jo oskrunili, in razgalili njena stegna, da bi jih omadeževali, in onečastili njeno nadržje, da bi ga osramotili. Ti si rekel: ›To se ne sme delati.‹ – In vendar so to delali.* ³ *Zato si njihove poglavarje izročil pokolu; in ležišče, ki se je sramovalo njihove prevare, je bilo prevarano do krvi. In pobil si služabnike z njihovimi gospodarji in gospodarje na njihovih prestolih.* ⁴ *Njihove žene si izročil v plen in njihove hčere v ujetništvo; in dal si, da si vse njihovo imetje razdelijo tvoji ljubljene sinovi, ki so goreli v gorečnosti do tebe in se zgražali nad skrunitvijo svoje krvi in te klicali na pomoč. Bog, moj Bog! Usliši mene ubogo vdovo!* ⁵ *Ti si ustvaril, kar je bilo poprej in tedaj in poslej, ti si si zamislil, kar je zdaj in kar bo; in kar si si zamislil, se je zgodilo.* ⁶ *Stvari, ki si jih bil sklenil, so bile tu in so rekle: ›Glej, tu*

smo!« Zakaj tebi so na voljo vsa pota in tvoja odločitev je v tvojem predvidevanju.
⁷ *Glej, Asirci se grmadijo v svoji moči, bahajo se s konji in konjeniki, ponašajo se s silo svojih pešcev, zaupajo v svoje ščite in kopja, v loke in prače – in niso spoznali, da si ti Gospod, ki razbija vojne.* ⁸ *Tebi je ime Gospod. S svojo močjo zlomi njihovo silo in s svojim srdom stri njihovo oblast! Zakaj namenili so se, da onečastijo tvoje svetišče in da oskrunijo šotor, kjer prebiva tvoje sveto ime, in da z mečem odsekajo roglje tvojega oltarja.* ⁹ *Glej njihov napuh! Pošlji svojo jezo nad njihove glave! Daj mi v mojo roko, roko vdove, moč, da izpeljem svoj načrt.* ¹⁰ *Z zapeljivostjo mojih usten pobij služabnika ob gospodarju in gospodarja ob služabniku! Naj ženska roka zlomi njihov ponos!* ¹¹ *Tvoja moč ni v množici, tvoja oblast ne sloni na močnih; ti si Bog ponižanih, pomočnik majhnih, zaščitnik slabotnih, branitelj preziranih, rešitelj obupanih.* ¹² *Daj, Bog mojega očeta, Bog Izraelove dediščine, Gospod nebes in zemlje, stvarnik voda, kralj vsega svojega stvarstva, usliši mojo prošnjo!* ¹³ *Daj, da bo moja zapeljiva beseda zadala rane in udarce njim, ki so naklepali hudo zoper tvojo zavezo in tvoje sveto domovanje, zoper goro Sion in hišo, kjer je bivališče tvojih sinov.* ¹⁴ *In daj, da bo vse tvoje ljudstvo in da bodo vsi narodi spoznali in razumeli, da si ti Bog, Bog vse moči in oblasti, in da razen tebe ni nikogar, ki bi varoval Izraelov rod« (Jdt 9,2–14).*

Opogumljena po molitvi je Judita, oblečena v najlepše obleke in odeta v najboljši nakit, skupaj s služabnico odšla v Holofernov tabor. Holofernesu, ki je bil očaran nad njeno lepoto, je povedala, da je vse res, kar mu je o njenem ljudstvu rekel Ahior. Vendar njeno ljudstvo ne spoštuje Gospodovih zapovedi, zato jih bo Gospod kaznoval in izročil Asircem v pogubo. Holofernes je Judito povabil, naj ostane v njegovem taboru.

Holofernes je četrty dan priredil gostijo, povabil je tudi Judito. Ko je vstopila in se zleknila po tleh, ga je obsedlo poželenje, da bi spal z njo, popil je veliko vina in se opijanal. Ko so vsi odšli, je Judita ostala sama z njim v šotoru, Holofernes je spal, vzela je njegov meč in mu odsekala glavo. Njegovo glavo je dala služabnici, ki jo je spravila v torbo. Pod pretvezo, da gresta molit, sta Judita in služabnica pobegnili iz asirskega tabora in se vrnila v Betulijo, kjer so ju prebivalci sprejeli z velikim veseljem.

Judita je Izraelcem naročila, naj naslednje jutro napadejo asirski tabor. Ko so Asirci, presenečeni nad izraelskim napadom, ugotovili, da je njihov poglavar mrtev,

je v taboru nastala velika zmeda, pričeli so bežati, Izraelci so udarili po njih in jih premagali. Oplenili so asirski tabor in zelo obogateli.

Po tem so Izraelci v Jeruzalemu pred svetiščem tri mesece obhajali veselo praznovanje. Juditi so izkazali veliko čast. ²³ *Njena slava je vse bolj rasla. V hiši svojega moža je dočkala starost sto pet let. Svoji služabnici je poklonila svobodo. Umrla je v Betuliji; pokopali so jo v votlini poleg njenega moža Manáseja.* ²⁴ *Izraelova hiša je sedem dni žalovala za njo. Pred smrtjo je svoje imetje razdelila vsem sorodnikom svojega moža Manáseja in sorodnikom svojega rodu.* ²⁵ *Dokler je živela Judita – in še mnogo dni po njeni smrti – ni bilo nikogar več, ki bi si upal strahovati Izraelove sinove* (Jdt 16, 23–25).

Judita je bila modra in lepa ženska. Sveto pismo pravi, da nihče ni vedel povedati o njej nič slabega, po smrti moža se je umaknila v samoto, kjer je v postu in molitvi poglobila svoj odnos z Gospodom. Tako v odmaknjenosti je želela živeti svoje življenje, dokler ni izvedela, da so poglavarji njenega mesta strahopetni in hočejo mesto, brez upora, predati v sovražnikove roke. Takrat Judita stopi iz svoje samote in se njihovemu načrtu upre. Ostro jih graja in prevzame pobudo za rešitev mesta v svoje roke. Odloži svojo spokorniško obleko, se lepo obleče in naliči. Namerno uporabi svojo očarljivost, da bi dobila moč nad moškimi. Podobno kot Estera tudi Judita tega ne naredi za lastno korist, temveč da bi s tem služila svojemu ljudstvu. Ve, da se proti sovražniku ne more bojevati z močjo, zato v boju uporabi svojo lepoto. Pogum črpa iz globokega odnosa z Gospodom, ve, da sama ne more narediti nič, zato prosi Gospoda za pomoč. Njena molitev je ena izmed najlepših v Svetem pismu. Ko izvrši pogumno dejanje in obglavi poveljnika sovražne vojske, se v svoje mesto vrne brez napuha in želje po časti. Ko jo ljudstvo časti kot zmagovalko in odrešenico, se iskreno veseli z njimi, nato pa se spet vrne v samoto in živi kot vdova do svoje smrti.

3.4 SKUPNO POSLANSTVO DEBORE, ESTERE IN JUDITE

Prerokinji in sodnici Debori, kraljici Esteri in vdovi Juditi je bilo skupno to, da so v zgodovino izraelskega ljudstva posegle kot rešiteljice, ko je bil ogrožen njegov obstoj. Vse tri ženske so bile modre in pogumne, svojo moč so črpale iz globokega

odnosa z Gospodom, bile so ponižne in so verjele, da je Gospod tisti, ki rešuje, same pa so samo orodje v njegovih rokah. V boju s sovražniki so uporabile tisto, kar jim je bilo naravno dano. Debora svojo modrost in znanje, Estera in Judita pa poleg tega tudi svojo lepoto in očarljivost. Ukrepane so, ko so moški kot branitelji odpovedali. Njihove zgodbe pokažejo, da ženske v izraelski družbi niso bile vedno v podrejenem položaju in da so v pomembnih situacijah izraelske zgodovine odigrale večjo vlogo kot moški.

4 SOOBLIKOVALKE ČLOVEŠKE ZGODOVINE

4.1 ELIZABETA, MATI JANEZA KRSTNIKA

Zgodba o Elizabeti je opisana v prvem poglavju Lukovega evangelija.

Elizabeta je bila žena duhovnika Zaharija, bila je iz Aronovega rodu. Z Zaharijem sta živela v Judeji, v kraju Ain Karem, v bližini Jeruzalema. Sveto pismo posebej navaja, da sta bila oba pravična pred Bogom in sta živela brez graje, po vseh Gospodovih zapovedih in navodilih. Otrok nista imela, ker je bila Elizabeta nerodovitna in sta bila že zelo stara.

Ko je Zaharija opravljal duhovniško službo in je šel zažgat kadilo v Gospodovo svetišče, se mu je prikazal Gospodov angel. ¹³ *Angel pa mu je rekel: »Ne boj se, Zaharija, kajti uslišana je tvoja molitev! Tvoja žena Elizabeta ti bo rodila sina. Daj mu ime Janez. ¹⁴ V veselje in radost ti bo in mnogi se bodo veselili njegovega rojstva, ¹⁵ ker bo velik pred Gospodom. Vina in opojne pijače ne bo pil in že v materinem telesu bo napolnjen s Svetim Duhom. ¹⁶ Veliko Izraelovih sinov bo spreobrnil h Gospodu, njihovemu Bogu. ¹⁷ In on sam bo hodil pred njim z Elijevim duhom in močjo, da obrne srca očetov k otrokom, nepokorne k modrosti pravičnih in ustvari za Gospoda pripravljeno ljudstvo«* (Lk 1,13–17).

Ker je Zaharija podvomil v angelovo napoved, saj sta bila oba z Elizabeto že zelo v letih, je onemel in do dne, ko se mu je rodil sin, ni mogel govoriti. In Elizabeta je spočela, pet mesecev se je prikrivala in govorila: ²⁵ *»Tako mi je storil Gospod v dneh, v katerih se je ozrl name, da mi odvzame mojo sramoto pri ljudeh«* (Lk 1, 25).

V tem času je v galilejskem mestu Nazaret spočela tudi Elizabetina sorodnica Marija. Mariji je ob spočetju angel povedal, da je noseča tudi Elizabeta, zato je Marija odšla na obisk k Elizabeti. Ko je Marija vstopila v Zaharijevo hišo in pozdravila Elizabeto, se je dete veselo zganilo v Elizabetinem telesu. *Elizabeta je postala polna Svetega Duha ⁴² in je na ves glas vzkliknila in rekla: »Blagoslovljena ti med ženami, in blagoslovljen sad tvojega telesa! ⁴³ Od kod meni to, da pride k meni mati mojega Gospoda? ⁴⁴ Glej, ko je prišel glas tvojega pozdrava do mojih ušes, se je dete v mojem telesu od radosti zganilo. ⁴⁵ Blagor ji, ki je verovala, da se bo izpolnilo, kar ji je povedal Gospod!«* (Lk 1, 41–45).

Elizabeti se je dopolnil čas poroda in rodila je sina. Ko so sorodniki dete obrezali, so mu hoteli dati ime po očetu – Zaharija, toda Elizabeta jim je rekla, da bo njegovo ime Janez. Čudili so se in so vprašali tudi Zaharija, ta jim je na deščico napisal *Janez je njegovo ime* in takoj so se mu razvezala usta in jezik ter je pričel spet govoriti ter slaviti Boga. Vse prisotne je obšel strah in so govorili: Kaj neki bo ta otrok? Gospodova roka je bila z njim.

Elizabeta je bila ponižna, spoštovala je Gospodove zapovedi in je z veliko vero in zaupanjem potrpežljivo in vdano prenašala svojo usodo. Ko je angel Zahariju oznanil, da bo rodila sina, je hvaležno in zaupno sprejela Božjo voljo. Ob srečanju z Marijo, ko je bila napolnjena s Svetim duhom, je v Mariji spoznala Odrešenikovo mater in jo je blagrovala, ker je verjela Božji obljubi.

Pri rojstvu Janeza Krstnika je Elizabeta tista, ki ugovarja sorodnikom, ko hočejo otroka poimenovati po očetu. Sorodniki se čudijo, ko zahteva, naj se imenuje Janez, tako kot je Gospodov angel napovedal Zahariju. Elizabeta je prva smela izgovoriti sinovo ime. Tako je Bog govoril po Elizabeti, predstavnici najodličnejšega duhovniškega rodu Arona, in ne po duhovniku Zahariju. Bog jo je izbral, da je po njej izvršil del odrešitvenega načrta, ona pa se je z vso vdanostjo podredila Božjemu ravnanju. S svojo vdanostjo se je pokazala »vredno« izredne Božje milosti. Elizabetino spočetje v njeni visoki starosti kaže popolno svobodo Božjega delovanja in neomejeno vsemogočnost Boga, pri katerem »ni nič nemogoče«.

4.2 MARIJA, JEZUSOVA MATI

Zgodba o Mariji, Jezusovi materi, je opisana v evangelijih, predvsem v Lukovem evangeliju.

Marija je bila devica, zaročena z Jožefom, ki je bil iz Davidovega rodu. Živela sta v Nazaretu v Galileji.

V šestem mesecu je angel Gabriel vstopil k Mariji in ji rekel: ²⁸ »Pozdravljena, obdarjena z milostjo, Gospod je s teboj!« ²⁹ Pri teh besedah se je vznemirila in premišljevala, kakšen pozdrav je to. ³⁰ Angel ji je rekel: »Ne boj se, Marija, kajti našla si milost pri Bogu. ³¹ Glej, spočela boš in rodila sina, in daj mu ime

Jezus. ³² *Ta bo velik in se bo imenoval Sin Najvišjega. Gospod Bog mu bo dal prestol njegovega očeta Davida* ³³ *in kraljeval bo v Jakobovi hiši vekomaj; in njegovemu kraljestvu ne bo konca.* ³⁴ *Marija pa je rekla angelu: »Kako se bo to zgodilo, ko ne poznam moža?«* ³⁵ *Angel ji je odgovoril: »Sveti Duh bo prišel nadte in moč Najvišjega te bo obsenčila, zato se bo tudi Sveto, ki bo rojeno, imenovalo Božji Sin.* ³⁶ *Glej, tudi tvoja sorodnica Elizabeta je spočela sina v starosti; in to je šesti mesec njej, ki so jo imenovali nerodovitno.* ³⁷ *Bogu namreč ni nič nemogoče.* ³⁸ *Marija pa je rekla: »Glej, Gospodova služabnica sem, zgôdi se mi po tvoji besedi!«* *In angel je šel od nje (Lk 1, 28–38).*

Po tem dogodku je Marija obiskala sorodnico Elizabeto, ob milosti polnem srečanju je Marija izrekla čudovito hvalnico:

»Moja duša povelečuje Gospoda

⁴⁷ *in moj duh se raduje v Bogu, mojem Odrešeniku,*

⁴⁸ *kajti ozrl se je na nizkost svoje služabnice.*

Glej, odslej me bodo blagrovali vsi rodovi,

⁴⁹ *kajti velike reči mi je storil Mogočni*

in njegovo ime je sveto.

⁵⁰ *Njegovo usmiljenje je iz roda v rod*

nad njimi, ki se ga bojijo.

⁵¹ *Moč je pokazal s svojo roko,*

razkropil je tiste, ki so ošabni v mislih svojega srca.

⁵² *Mogočne je vrgel s prestolov*

in povišal je nizke.

⁵³ *Lačne je napolnil z dobrotami*

in bogate je odpustil prazne.

⁵⁴ *Zavzel se je za svojega služabnika Izraela*

in se spomnil usmiljenja,

⁵⁵ *kakor je govoril našim očetom:*

Abrahamu in njegovemu potomstvu na veke» (Lk 1, 46–56).

Ko se je Marija po treh mesecih vrnila domov, je izšel ukaz cesarja Avgusta, naj se popiše ves svet. Vsak se je šel popisat v svoj rodni kraj. Tudi Jožef, Marijin zaročenec, se je šel skupaj z nosečo Marijo popisat v Betlehem, v Davidovo mesto, ker je bil iz Davidove rodbine. Ko sta bila v Betlehemu, je Marija rodila prvorojenca. Ob njegovem rojstvu se je pastirjem, ki so v bližini prenočevali ob svojih čredah, prikazal Gospodov angel in ⁹ *Gospodov angel je stopil k njim in Gospodova slava jih je obsijala. Zelo so se prestrašili.* ¹⁰ *Angel pa jim je rekel: »Ne bojte se! Glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo.* ¹¹ *Danes se vam je v Davidovem mestu rodil Odrešenik, ki je Mesija, Gospod.* ¹² *To vam bo v znamenje: našli boste dete, povito in položeno v jasli.«* ¹³ *In nenadoma je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki je hvalila Boga in govorila:* ¹⁴ *»Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so mu po volji« (Lk 2, 9–14).*

Pastirji so odhiteli v Betlehem in našli Marijo, Jožefa in dete in jima povedali vse, kar je angel rekel o tem otroku. Marija je vse, kar so povedali, shranila in premišljevala v svojem srcu.

Po osmih dneh so dete obrezali in mu dali ime Jezus, tako kot je Mariji ob spočetju naročil angel. Ko so se dopolnili dnevi Marijinega očiščevanja, so Jezusa odnesli v Jeruzalem, v tempelj, da bi ga po Mojzesovi postavi darovali pred Gospoda. Istočasno je v tempelj prišel pravičen in bogaboječ mož Simeon, vzel je Jezusa v naročje in slavil Boga: ²⁹ *»Gospodar, zdaj odpuščaš svojega služabnika po svoji besedi v miru,* ³⁰ *kajti moje oči so videle tvojo rešitev,* ³¹ *ki si jo pripravil pred obličjem vseh ljudstev:* ³² *luč v razodetje poganom in slavo Izraela, tvojega ljudstva.«* ³³ *Njegova oče in mati sta se čudila temu, kar se je govorilo o njem.* ³⁴ *Simeon jih je blagoslovil in rekel Mariji, njegovi materi: »Glej, ta je postavljen v padec in vstajenje mnogih v Izraelu in v znamenje, ki se mu nasprotuje,* ³⁵ *in tvojo lastno dušo bo presunil meč, da se razodenejo misli mnogih src« (Lk 2, 29–35).*

Nato sta se Jožef in Marija z Jezusom vrnila v Galilejo, v mesto Nazaret.

Marija in Jožef sta vsako leto ob prazniku pashe romala v Jeruzalem. Ko je bil Jezus star dvanajst let, je šel z njima. In ko so se po končanem prazniku vračali nazaj

v Nazaret, je Jezus ostal v Jeruzalemu, ne da bi Marija in Jožef to opazila. Po dnevu hoda sta ga pričela iskati med sorodniki in znanci. Ker ga nista našla, sta se vrnila v Jeruzalem in ga po treh dneh iskanja našla v templju.⁴⁸ *Ko sta ga zagledala, sta bila presenečena in njegova mati mu je rekla: »Otrok, zakaj si nama tako storil? Tvoj oče in jaz sva te s tesnobo iskala.«*⁴⁹ *Dejal jima je: »Kako da sta me iskala? Mar nista vedela, da moram biti v tem, kar je mojega Očeta?«*⁵⁰ *Vendar nista razumela besed, ki jima jih je rekel.*⁵¹ *Nato se je vrnil z njima in prišel v Nazaret ter jima je bil pokoren. In njegova mati je vse, kar se je zgodilo, shranila v svojem srcu.*⁵² *Jezus pa je napredoval v modrosti, rasti in milosti pri Bogu in pri ljudeh (Lk 2, 48–52).*

Tretji dan je bila v Kani galilejski svatba in tudi Marija, Jezus in njegovi učenci so bili tam.³ *Ko je vino pošlo, je rekla Jezusu njegova mati: »Vina nimajo.«*⁴ *In Jezus ji je dejal: »Kaj imam s teboj, žena? Moja ura še ni prišla.«*⁵ *Njegova mati je rekla strežnikom: »Kar koli vam reče, storite« (Jn 2, 3–5).*

Ko so Jezusa križali, so poleg njegovega križa stale njegova mati Marija, Marija Klopajeva in Marija Magdalena.²⁶ *Ko je Jezus videl svojo mater in zraven stoječega učenca, katerega je ljubil, je rekel materi: »Žena, glej, tvoj sin!«*²⁷ *Potem je rekel učencu: »Glej, tvoja mati!« In od tiste ure jo je učenec vzel k sebi (Jn 19, 26–27).*

Marija je bila preprosto judovsko dekle, devica, zaročena z Jožefom, oba sta izhajala iz revnega sloja judovske družbe. Bila je globoko verna ženska, ki se je popolnoma prepustila in izročila Božji volji. Pripravljena se je bila odpovedati ustaljenemu načinu življenja in zaupati angelovim besedam. Prepustila se je Bogu, izročila se je Božji volji. V srečanju z Bogom je dosegla svojo pravo veličino. Ima se za Gospodovo služabnico. To ni ponižen naziv, s katerim izgubi dostojanstvo. Nasprotno: Izrael se je imel za Božjega služabnika. Toda možje Izraela so se pokazali za nesposobne. Bogu so se vedno bolj oddaljevali. Tedaj se je Marija postavila za svoje ljudstvo in namesto njega rekla: *»... zgodi se mi po tvoji besedi!«* (Lk 1,38). Marija se je čutila poklicana, da govori v imenu vsega ljudstva in mu s svojo privolitvijo v nalogo, ki ji jo je namenil Bog, naredi uslugo. S svojo pripravljenostjo je prispevala k temu, da se je položaj ljudstva spremenil. Je najbolj aktivna sooblikovalka izraelske zgodovine, saj je postala mati Mesije, Odrešenika.

Srečanje z angelom in oznanilo, ki ji ga je ta sporočil po Bogu, Marijo vznemirila, odpravila se je na pot v gorovje, k svoji sorodnici Elizabeti. Noseči ženski se pozdravita. In ko se srečata, spoznata skrivnost svojega življenja. V Elizabeti otrok poskoči od veselja. Marija pa prične peti hvalnico Božjemu delu v njej. Ve, da je Bog v njej storil nekaj velikega in njo samo povzdignil. Marija občuti, da Bog s svojim delovanjem spreminja razmere, ki so jih ustvarili mogočnejši tega sveta in bi jih želeli ohraniti. Marija v Bogu prepozna velikega spreminjevalca.

Marija je ženska, ki je o vsem, kar se je zgodilo, premišljevala v svojem srcu. Rodila je otroka, o katerem je bilo rečeno, da bo velik človek. Z otrokom je prinesla na ta svet luč in mir. (prim. Anselm Grün, Kraljica in divja ženska, 108–111).

Marija si je vedno prizadevala ostajati v ozadju, ko pa je prišla ura ponižanja njenega sina, je dostojanstveno in molče stopila v ospredje. Pod križem, ko je umiral njen sin, je živela veliki trenutek svojega življenja, postala je mati vsega človeštva.

Čeprav je Marija kot ženska, žena in mati omenjena v Novi zavezi, predstavlja vrh vseh starozaveznih žensk. Sara je v Stari zavezi od Boga prejela obljubo, da bo postala mati narodov. Bog pa je s svojim ljudeštvom po svojem Sinu sklenil novo zavezo. Za mater svojemu sinu je izbral Marijo, ki je po Jezusu Kristusu postala Mati vseh ljudi. To je čudovita razsežnost Marijinega vpliva na družbo, ki je za vse ljudi brezmejna (prim. Bračič 2010, 81).

4.3 MARIJA MAGDALENA

Lik Marije Magdalene je opisan v evangelijih. Marija Magdalena je bila prva med ženskami, ki so spremljale Jezusa na njegovi poti. V skupini žensk, ki so stregle apostolom in Jezusu, je Marija Magdalena vedno imenovana prva. Doma je bila iz Magdale, ribiškega mesteca na zahodnem bregu Genezareškega jezera. Bila je močna ženska, Jezusu je bila zelo blizu, saj jo je ozdravil, iz nje je izgnal sedem demonov. Število sedem v Svetem pismu pomeni veliko število, množico. Ta omemba hoče povedati, da je bila Marija Magdalena popolnoma v oblasti hudih duhov. Marija Magdalena je skupaj z nekaterimi drugimi ženami spremljala Jezusa na križevem potu, bila je na Kalvariji, od daleč je gledala, kako je Jezus na križu umrl. Prisostvovala je Jezusovemu pokopu, opazovala je Jožefa iz

Arimateje, kako je Jezusovo telo položil v grob. Prvi dan tedna je Marija Magdalena skupaj z nekaterimi drugimi ženskami kupila dišav, da bi šle mazilit Jezusovo telo. Navsezgodaj, ko je sonce vzšlo, so šle h grobu. Ko so prišle tja, so opazile, da je bil velik kamen od groba odvaljen. Stopile so v grob in zagledale dva mladeniča, oblečena v bela oblačila. ⁵ *Prestrašile so se in povesile obraz k tlom. Ona dva pa sta jim rekla: »Kaj iščete živega med mrtvimi? ⁶ Ni ga tukaj, temveč je bil obujen. Spomnite se, kako vam je govoril, ko je bil še v Galileji: ⁷ »Sin človekov mora biti izročen v roke grešnih ljudi, biti mora križan in tretji dan vstati.« ⁸ Tedaj so se spomnile njegovih besed. ⁹ Vrnile so se od groba in vse to sporočile enajsterim in vsem drugim (Lk 24, 5–9).*

Nato se je Marija Magdalena skupaj s Petrom in drugim učencem, ki ga je imel Jezus rad, vrnila h grobu. Peter in drugi učenec sta po tem, ko sta videla prazen grob, odšla domov. Marija Magdalena pa je stala pred grobom in jokala. Med jokom se je sklonila v grob in zagledala dva angela v belih oblačilih. ¹³ *Rekla sta ji: »Žena, zakaj jokaš?« Dejala jima je: »Mojega Gospoda so odnesli in ne vem, kam so ga položili.« ¹⁴ Ko je to rekla, se je obrnila in zagledala Jezusa. Stal je tam, pa ni vedela, da je Jezus. ¹⁵ Jezus ji je rekel: »Žena, zakaj jokaš? Koga iščeš?« Mislila je, da je vrtnar, in mu rekla: »Gospod, če si ga ti odnesel, mi povej, kam si ga položil, in ga bom jaz odnesla.« ¹⁶ Jezus ji je dejal: »Marija!« Ona se je obrnila in po hebrejsko rekla: »Rabuní« (kar pomeni Učitelj). ¹⁷ Jezus ji je rekel: »Ne oklepaj se me! Kajti nisem še šel gor k Očetu; pojdi pa k mojim bratom in jim povej: »Odhajam gor k svojemu Očetu in vašemu Očetu, k svojemu Bogu in vašemu Bogu.« ¹⁸ Marija Magdalena je šla in učencem sporočila: »Gospoda sem videla,« in to, kar ji je povedal (Jn 20, 13–18).*

Marija Magdalena je bila prva, ki se ji je Jezus prikazal po vstajenju. Bila je ženska, ki je premogla veliko ljubezni, Jezus jo je osvobodil demonov, notranje razklanosti, odtujenosti od sebe same. Pripeljal jo je do lastne moči ljubezni, zato je želela ostati v njegovi bližini. Jezus ji je vrnil dostojanstvo in središče. Tako je zmogla ljubiti iz svojega središča. Jezusa je ljubila z močjo ljubezni, ki se je v njej na novo prebudila. Jezus je bil njen osebni učitelj. Ko jo je ob prikazanju po vstajenju poklical »Marija!«, je v svojem imenu in v glasu, s katerim je Jezus izgovoril njeno ime, čutila Jezusovo ljubezen. Dotaknil se je njenega srca. Objela ga je in se ga je skušala okleniti. Vendar Jezus jo je prosil, naj se ga ne oklepa.

Marija Magdalena je ob tem doživela preobrazbo svoje ljubezni. V svoji ljubezni se ne more oklepati Jezusa. Morala mu je pustiti, da gre. On pripada Očetu.

Jezusovo vstajenje kaže, da ljubezni, ki je povezovala Jezusa in Marijo Magdaleno, ni mogla uničiti niti smrt. Ljubezen je preživela smrt. Smrt jo je le preobrazila. To ni ljubezen, ki se oklepa, temveč ljubezen, ki dovoli oditi; ljubezen, ki pozna skrivnost drugega (prim. Anselm Grün, *Kraljica in divja ženska*, 91–94).

4.4 SKUPNA PODOBA SOOBLIKOVALK ČLOVEŠTVA

Kot so bile ženske v Stari zavezi sooblikovalke judovske zgodovine, so ženske v Novi zavezi sooblikovalke celotne človeške zgodovine. Njihovo vlogo so napovedovali že preroki v Stari zavezi. Izaija vlogo Elizabete napoveduje z rojstvom Janeza Krstnika, ki ga imenuje »*Glas vpijočega v puščavi*«. Tudi Marijino poslanstvo so napovedovali preroki že v Stari zavezi; ¹⁴ *Zato vam bo Gospod sam dal znamenje: Glej, mladenka bo spočela in rodila sina in mu dala ime Emanuel (Iz 7,14).*

² *Zato jih bo predal do časa, ko bo porodnica rodila; nato se bo ostanek njegovih bratov vrnil k Izraelovim sinovom.* ³ *Trdno bo stal in pasel čredo z GOSPODOVO močjo, z veličastvom imena GOSPODA, svojega Boga, in prebivali bodo, kajti zdaj bo velik do koncev zemlje (Mih 5, 2–3).*

Kot je Janez Krstnik pripravil pot Jezusu, tako je Elizabeta pripravila pot Mariji. Ob srečanju je Mariji potrdila poslanstvo, ki ji ga je napovedal angel, izrekla ji je najlepši blagoslov, ki ga je Marija takrat lahko prejela: »*Blagoslovljena ti med ženami, in blagoslovljen sad tvojega telesa!*« (Lk1,42).

Elizabeti, Mariji in Mariji Magdaleni je skupno, da so bile vse tri Božje izbranke, vse tri so bile napolnjene s Svetim Duhom, zato so lahko svoje življenje prepustile Bogu. Izpraznile so se človeškega in se napolnile z Božjim. Presegle so okvire judovske družbe in postale pričevalke o Luči, pričevalke Boga v vsem krščanskem svetu.

ZAKLJUČEK

Zgodbe opisanih dvanajstih žensk kažejo, da so v izraelski družbi, poleg moških, izstopale tudi izjemne ženske, ki so s svojo globoko vero v Boga in predanostjo svojemu ljudstvu pomembno zaznamovale izraelsko zgodovino in zgodovino vsega človeštva.

Sari, Rebeki, Raheli, Tamari, Rahabi, Ruti, Elizabeti in Mariji je skupno poslanstvo matere. V judovski kulturi je materinstvo pomenilo velik blagoslov, ki je prinašal čast in spoštovanje. Bile so posredovalke novega življenja, ki se je izpolnjevalo skozi zgodovino iz roda v rod, do rojstva obljubljenega in težko pričakovanega Odrešenika. Po njihovem materinstvu je bilo odrešeno vse človeštvo. Vsako od njih je Bog posebej izbral za mater v določenem času. Sara, Rebeka, Rahela in Elizabeta so bile nerodovitne, po Božjem posegu pa so bile blagoslovljene in so postale matere izjemnih osebnosti v judovski zgodovini. Za mater svojemu Sinu, Odrešeniku sveta, je Bog izbral Marijo, preprosto dekle iz revnega sloja judovske družbe, izbral si je šibko, da bi osramotil močno. Po svojem sinu je Marijo postavil za mater vsemu človeštvu, dal ji je najdragocenejše poslanstvo, biti mati in priprošnjica vsakemu od nas.

Zgoraj imenovane ženske pa so bile tudi žene, ki so odigrale pomembno vlogo v svojih družinah. Z odločno močjo so znale voditi svoje može, imele so izjemno čustveno inteligenco, s katero so znale biti kraljice src svojih mož.

Niso bile zgolj pasivne sprejemnice danih dejstev in narekov, temveč so bile aktivne sooblikovalke družbenih, političnih in kulturnih standardov.

Skupno pa jim je bilo tudi to, da so zaupale v Boga. Njihovo poslanstvo je bilo tudi pričevanje o Bogu, ki izpolni svoje obljube, ki svoje ljudstvo varuje in rešuje, ki je usmiljen do obrobni, tujcev, vdov, otrok.

Razpleti življenjskih zgodb predstavljenih žensk so tudi v današnjem času zelo aktualni in so nam lahko zanesljiv kompas, ki kaže, katere drže so vredne človeka.

Za konec želim omeniti še eno izjemno žensko, tudi hčer izraelskega ljudstva, ki je živela v našem času. Njena zgodba me zelo navdihuje in gane. To je sveta Terezija Benedikta od Križa, Edith Stein. Bila je rojena na praznik velikega

spravnega dne božjega ljudstva, 12. oktobra 1891, v judovski družini, v Wroclawu na Pruskem, umrla je 1942 v Auschwitzu. Doktorirala je iz filozofije, med drugim je bila docentka na Nemškem inštitutu za znanstveno pedagogiko v Munstru. Na novega leta dan 1922 je bila krščena, 1933. leta je vstopila v karmeličanski samostan v Kölnu. V nedeljo, 9. avgusta 1942, je Bogu darovala svoje življenje z žgalno daritvijo (holokavstom) v Auschwitzu.

Prvega maja 1987 jo je papež Janez Pavel II. v Kölnu razglasil za blaženo. 11 oktobra 1998 je bila v Rimu razglašena za svetnico in 1. oktobra 1999 za sozavetnico Evrope.

Edith Stein je iskala resnico, našla jo je v Kristusovem križu. Leta 1938 je v kölnskem samostanu v pismu napisala: »Danes razumem /.../, kaj pomeni biti Gospodova nevesta v znamenju križa, čeprav se tega ne bo dalo nikoli v polnosti razumeti, ker je skrivnost. Bolj ko je okoli nas tema, bolj moramo odpreti srce luči, ki prihaja od zgoraj. Svet je v plamenih, boj med Kristusom in antikristom se je odprto razbesnel, zato če se odločiš za Kristusa, bo to lahko pomenilo žrtvovati življenje. Zri v Gospoda, ki visi pred tabo na križu, ker je bil pokoren vse do smrti, smrti na križu. Kristjani namreč ne poveljučujemo katerega koli križa, temveč križ, ki ga je Jezus posvetil s svojo žrtvijo, ki je sad in pričevanje njegove brezmejne ljubezni. O Crux, ave spes unica! O križ, edino upanje!«¹

Za Edith Stein je križ edino upanje. Zadnje desetletje njenega življenja je bilo popolnoma v znamenju »spoznavanja križa«, ki ga je opredelila z besedami: »Gotovo je, da je bil Kristus v trenutku smrti v svoji notranjosti popolnoma zapuščen, da, ves izničen, ker ga je Oče pustil brez sleherne tolažbe in vsakega olajšanja v popolni zapuščenosti. Zato je moral na križu zaklicati: "Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?" (Mt 27, 46). To je bila pač največja zapuščenost, ki jo je kdaj koli v svojem življenju doživljal s svojimi čuti, v kateri je moral vzdržati do konca. Prav takrat pa je tudi dovršil veliko večje delo kakor v vsem svojem življenju s čudeži in drugimi znamenji /.../ milosti polno spravo in zedinjenje človeštva z Bogom. In to se je zgodilo v trenutku, ko je bil Gospod najbolj izničen /.../ Iz tega se mora poduhovljena duša naučiti skrivnosti Kristusa, ki je pot in vrata do združenja z Bogom, ter uvideti, da se z Bogom zedini toliko bolj in ustvari toliko

¹ <https://svetniki.org/sveta-terezija-benedikta-od-kriza-edith-stein-mucenka->

več, kolikor bolj bo zaradi Boga sebe v čutnem in duhovnem redu izničila. In ko se bo duša v najglobljem ponižanju izničila, bo v njej dovršena popolna združitev z Bogom, tista najvišja stopnja, ki jo sploh more doseči.«

Kot kristjanka in Judinja je sprejela, da umre skupaj s svojim ljudstvom in zanj.

Edith Stein je ženska, ki povezuje Jude in kristjane, kristjani v Judih spoznavamo svojega starejšega brata, Judje pa z mlajšim bratom delijo svoj bogat duhovni zaklad. Oboji pa smo otroci enega nebeškega Očeta in živimo od njegove ljubezni in njegovega blagoslova.

UPORABLJENA LITERATURA

1. Sveto pismo Stare in Nove zaveze, Slovenski standardi prevod, Svetopisemska družba Slovenije, Ljubljana 2013.
2. <https://www.biblija.net> (privzeto: 27. 11. 2020)
3. Terezija Večko, Ženska v judovskem izročilu, Edinost in dialog, letnik 69, leto 2014, številka 1–2.
4. Tina Bračič, Ženska kot sooblikovalka izraelske zgodovine, diplomska naloga, Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta, 2010.
5. Linda Jarosch, Anselm Grün, Kraljica in divja ženska, Celjska Mohorjeva družba, 2009.
6. Ignacio Larranaga, Marijin molk, Slovenska kapucinska provinca, Ljubljana 2000.
7. Edith Stein, Prestopila sem prag Gospodove hiše, Karmel – Sora, 2000.
8. Elisabeth Kawa, Edith Stein za Kristusom do Auschwitzta, izdala Apostolska administracija za Slovensko primorje, Koper 1973.
9. Edith Stein, Znanost križa, Celjska Mohorjeva družba, 2008.
10. <https://revija.ognjisce.si/iz-vsebine/pricevalec-evangelija/991-marija-magdalena> (privzeto: 9. 11. 2020)
11. <https://svetniki.org/sveta-zaharija-in-elizabeta-starsa-janeza-krstnika> (privzeto: 16. 11. 2020)
12. <https://svetniki.org/sveta-terezija-benedikta-od-kriza-edith-stein-mucenka-sozavetnica-evrope> (privzeto: 26. 11. 2020)
13. <https://www.rtv slo.si/kultura/knjige/edith-stein-od-ateistke-do-svetnice> (privzeto: 26. 11. 2020)